

A young child wearing a red raincoat, blue patterned hat, and blue boots stands on a dirt path, looking up at a large, reflective sculpture of an astronaut. The astronaut's helmet visor reflects the child and other people in the background. The scene is outdoors with trees and a cloudy sky.

Områdeløft Saupstad- Kolstad

Glimt fra områdesatsinga

2013–2020

Områdeløft Saupstad- Kolstad

**Glimt fra områdesatsinga
2013–2020**

ORDLISTE

Områderetta innsats eller **områdesatsing** – helhetlig ekstra-innsats for å bedre miljø, boforhold og levekår i et geografisk definert område. Området velges ut på bakgrunn av levekårsstatistikk, og innsatsen er forankret i politiske planer. Innsatsen er alltid tidsbegrenset til en programperiode, i dette tilfellet perioden 2013–2020.

Områdeløft – arbeidsmetodikk som søker å forbedre levekår gjennom å se tjenester, ressurser, sosiale og fysiske forhold i sammenheng. Metoden innebærer at tiltak er et resultat av medvirkningsprosesser gjennom kommunens samarbeid med lokale aktører.

Områdeløftmidler – andelen av den områderetta innsatsen som er finansiert av staten. Midlene gis til utvalgte norske byer hvert år via Husbanken. Trondheim har mottatt ca. 3 millioner kroner årlig til Områdeløft Saupstad-Kolstad i perioden 2013–2020. Midlene støtter lokale prosjekter og brukes som insentivmidler for å utløse ytterligere investeringer fra blant annet fylke, kommune og private aktører. Samlede investeringer i bydelen Saupstad-Kolstad i perioden 2012–2020 utgjør ca. 2,5 milliarder kroner.

Programplan – faglig styringsdokument som definerer retning og mål for områdesatsinga. Programplanen er politisk vedtatt, og synliggjør det felles grunnlaget for områdesatsinga.

Områdeutvikling – tiltak som gjelder den fysiske bydelen, blant annet uteområder, infrastruktur, samferdsel og byggeprosjekter.

Tjenesteutvikling – tiltak som gjelder innholdet i de offentlige tjenestene, blant annet skole, barnehage, bibliotek, helsetilbud, idrett og fritid.

Lokalsamfunnsutvikling – tiltak for å utvikle lokalsamfunnet og frivilligheten, blant annet ved å koble eksisterende ressurser sammen på nye måter.

Innbyggerinvolvering – perspektiv som ser på innbyggerne i en kommune som aktive, engasjerte medborgere, som i samspill med det offentlige tar ansvar for utviklinga av sitt eget nærmiljø.

Medvirkning eller **medvirkningsprosess** – samlebetegnelse på kontakt og dialog med innbyggere, beboere og brukere underveis i offentlige utviklingsprosesser. Perspektiv som søker å utvikle løsninger med utgangspunkt i reelle behov og erfaringer hos de som kjenner og bruker lokalmiljøet.

Samskaping – arbeidsformer hvor aktører fra ulike deler av samfunnet skaper og/eller utvikler løsninger sammen.

FORORD

21. september 2020 åpnet Dalen aktivitetspark på Saupstad-Kolstad, sju år etter at idéen oppsto hos ungdommene i bydelen. I løpet av disse årene har de har lagt ned stor innsats og mye tålmodighet i sitt arbeid for å gjøre drømmen til virkelighet. Resultatet er et godt bilde på at de beste løsningene er samskapte, med lokalsamfunnets erfaringer og kunnskap som fundament.

Barn og unge har vært en viktig satsing i områdeprogrammet på flere måter. Høsten 2020 åpnet nye Kolstad barnehage, og fra 2021 kan barn og unge nyte skolegangen i tre splitter nye skoler i bydelen. Etter skoletid kan de delta i aktiviteter og bygge tilhørighet i bydelens nye kulturskolesenter, i Huseby idrettspark og i Kolstad Arena.

Da vi startet i 2013 var mange bygg og byrom i bydelen nedslitt. Sju år senere har en rekke tiltak dreid det negative preget til gryende optimisme. Senterbygget er pusset opp, og nye snarveier til-og-fra knytter bydelen tettere sammen. Torget er møblert, og nye blomsterbed og trær gjør det frodigere. Den skumle skogen på Blisterhaugen er forvandlet til bydelspark, hvor du kan nyte både sol og bok i det nye utebiblioteket. Har du flaks, møter du også dyktige kunstnere med fyr på bålpanna blant blomstrende frukttrær – og et mylder av fargerike tulipaner, alle satt ned på dugnad.

Godt opplyste gang- og sykkelveier, turstier og skiløyper oppgraderes fortløpende, og ny metrobuslinje betjener bydelen med hyppige avganger til sentrum. Gang- og sykkelbrua mot Tiller har vært etterspurt siden 1970-tallet. Når den står ferdig i 2022, har bydelen tatt et sjumilssteg mot å bli en framtidretta og bærekraftig bydel.

Etter åtte år med områdesatsing har Saupstad-Kolstad blitt en bydel som er bedre å bo i og hyggeligere å besøke. Denne utviklingen stopper ikke opp, selv om den offisielle satsinga avsluttes i 2020 – det vises blant annet i framtidige planene om nytt helsehus, oppgradering av Husebybadet og flere boliger og butikker i Saupstad sentrum.

Underveis har stat, fylke, kommune og private aktører holdt det de har lovet og bidratt til dette gedigne løftet. Samarbeidsviljen fra frivilligheten og beboerne på Saupstad-Kolstad har vært grunnlaget for at områdesatsingas arbeid har truffet og svart på lokale utfordringer – det takker vi for!

I dette magasinet viser vi deg noen glimt av utviklinga på Saupstad-Kolstad de siste åtte årene. Vi håper historiene gir et lite innblikk i mangfoldet av ideer og initiativer som er utvikla underveis – og vi ser fram til å følge denne frodige bydelen inn i framtida.

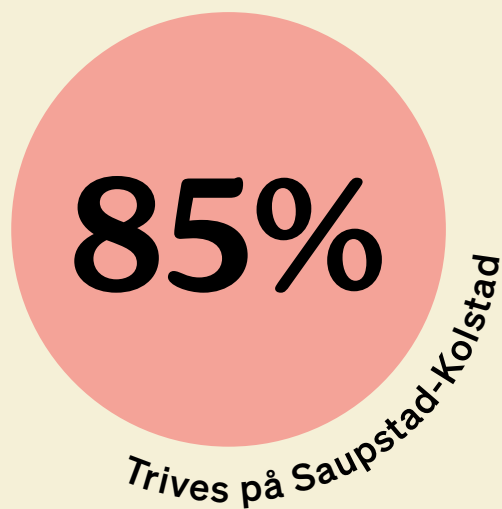

Morten Wolden
Kommunedirektør

Are Risto Øyasæter
Programleder

Hva synes folk på Saupstad-Kolstad om å bo i bydelen?

85% trives på Saupstad-Kolstad

80% av de mellom 20 og 29 år synes nabolaget sitt er bra eller veldig bra

68% av de mellom 30 og 39 år er sikre eller helt sikre på at de kommer til å bo i bydelen i mange år framover

67% av de mellom 30 og 39 år synes det finnes gode møteplasser i bydelen

76% føler seg trygge eller veldig trygge i bydelen

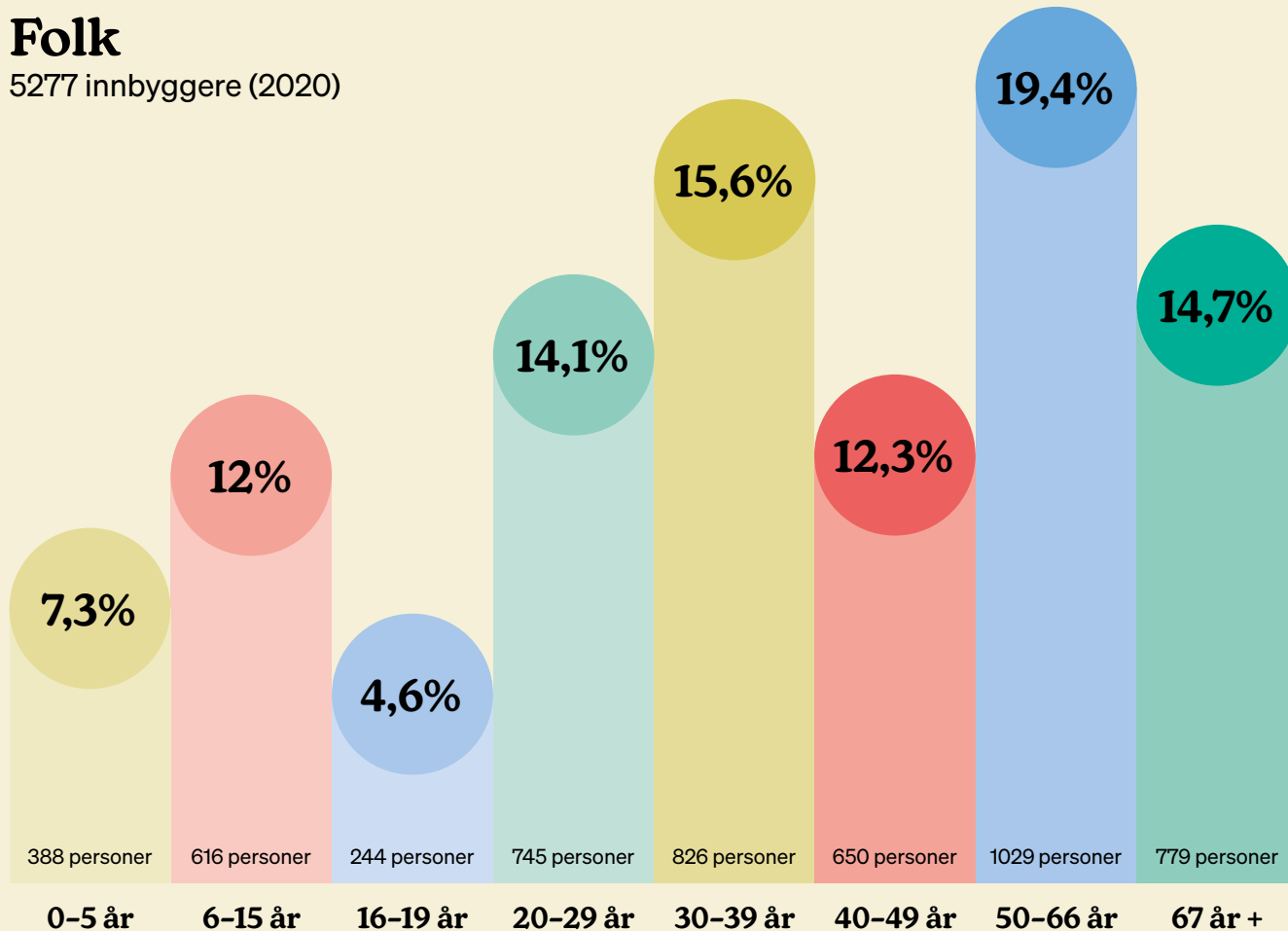
67% synes Saupstad-Kolstad er et godt sted å vokse opp

21% deltar i frivillig arbeid på fritida

– i en eller flere av bydelens 29 frivillige lag og foreninger

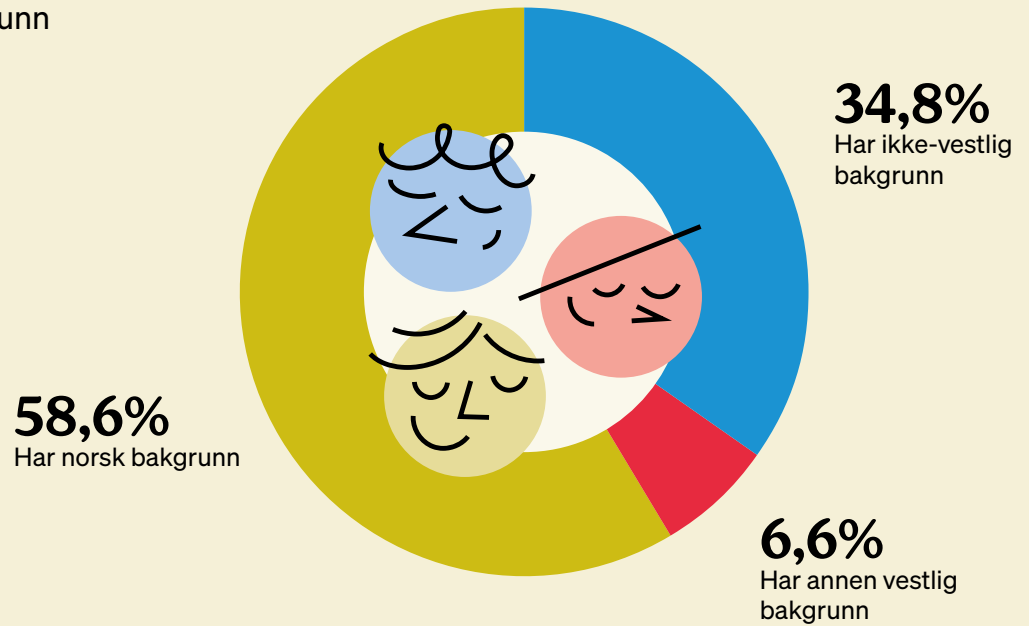
Folk

5277 innbyggere (2020)

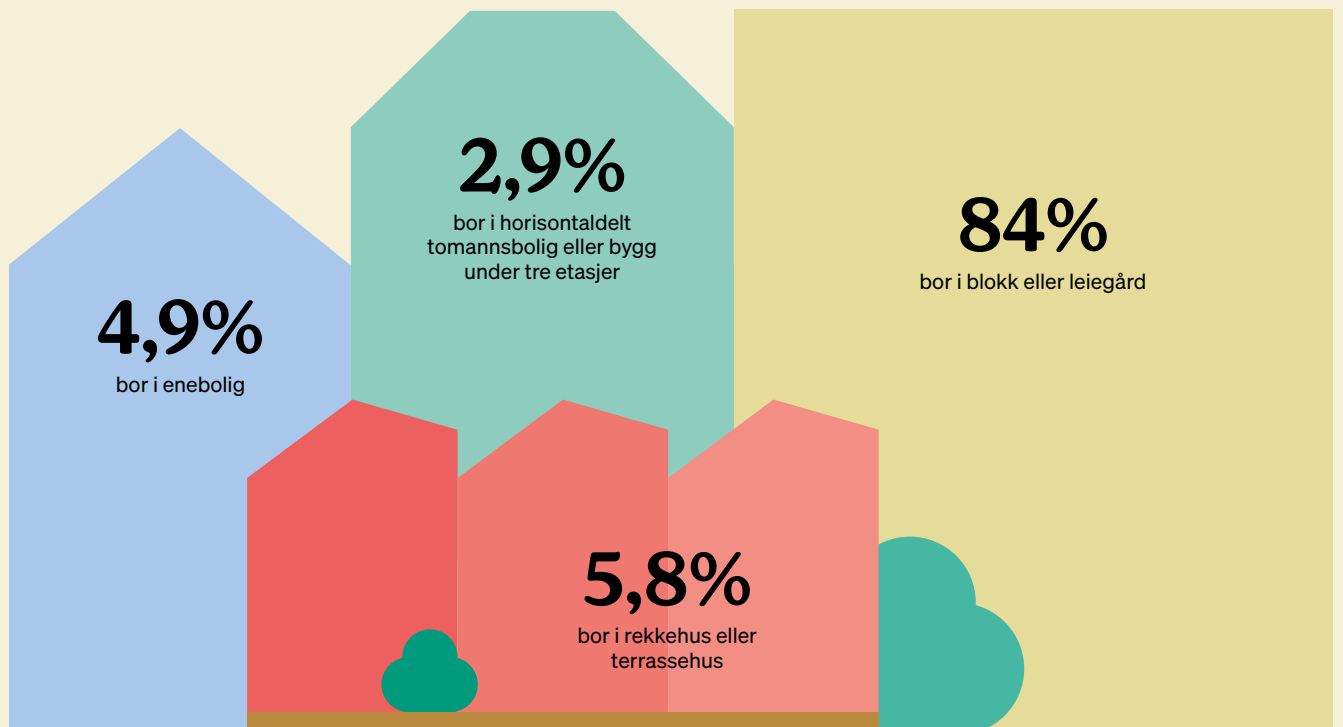

Innbyggere

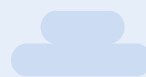
Fordelt etter bakgrunn

Boligsammensetning

Områdeutvikling

2138

mill. kr.

Skole- og
barnehagebygg

1544

mill. kr.

Idrettsbygg og
bydelshus

250

mill. kr.

Forbindelser,
mobilitet

202

mill. kr.

Tjenesteutvikling

38

mill. kr.

Skole- og barnehage-
utvikling

27,9

mill. kr.

Biblioteksatsing

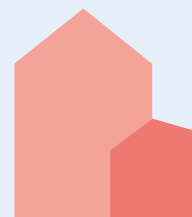
1,8

mill. kr.

Kulturskolesatsing

2

mill. kr.

Lokalsamfunnsutvikling

12

mill. kr.

Ungdomssatsing

3,5

mill. kr.

Kommunikasjon

3,5

mill. kr.

Nærmiljøtiltak
og aktiviteter

3,9

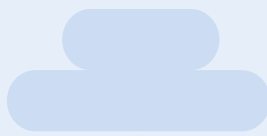
mill. kr.

Parker og uterom

82

mill. kr.

Sentrums- utvikling

50

mill. kr.

Kunst

10

mill. kr.

- Huseby barneskole og Huseby ungdomsskole med kulturskolesenter
- Heimdal videregående skole
- Kolstad barnehage
- Kolstad Arena
- Klubbhus for Kolstad fotball
- Ringvegen borettslags nye bydelshus
- Dalen aktivitetspark
- Glade føtter nærmiljøanlegg
- Barnehagenes uteområder
- Sentrumsutvikling
- Oppgradering gang- og sykkelveger
- Lys i undergangene
- Snarveger
- Kunst i offentlige rom

Sosialt entreprenørskap

0,7

mill. kr.

Aktiviteter og møte- plasser for eldre

2,9

mill. kr.

Felles kompetanse- heving

2,5

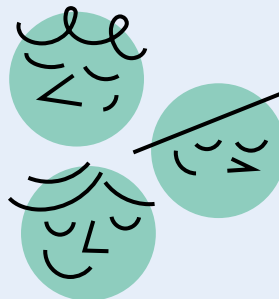
mill. kr.

- Musikk og språk i barnehagene
- Gratis kjernetid i SFO
- Universitetsskole
- Kulturskolesenter sør
- Oppgradering Saupstad bibliotek
- Innovasjonshub
- Sosiale møteplasser for hjemmeboende eldre
- Ombygging Søbstad helsehus 1. et.
- Ung leder
- Felles kompetanseheving i nettverk

Møteplasser for frivilligheten i eksisterende bygg

1,1

mill. kr.

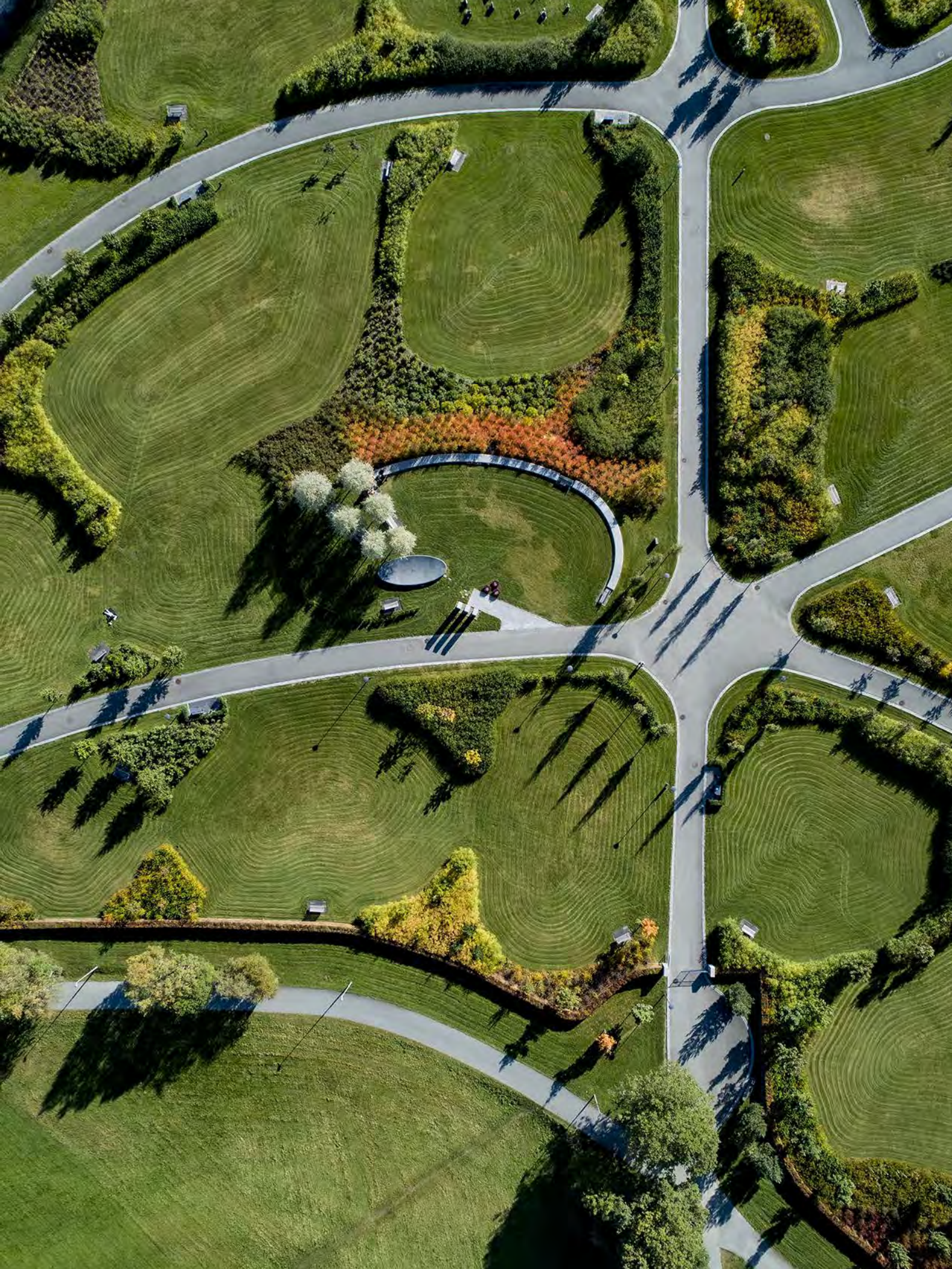
- Saupstad-Kolstad ungdomsråd
- Podkast med ungdomsrådet
- Dokumentasjon gjennom film, media, informasjon til bydelen
- Medvirkningsprosesser
- Festivaler og arrangementer
- Oppgradering Saupstad bydelskafé
- Oppgradering Kolstad skoles storstue
- Åpen hall
- Allidrett

* Tallene gir en omtrentlig oversikt. I tillegg kommer administrasjonskostnader for koordinering av programmet på totalt 13,6 millioner kroner i programperioden. For nøyaktige tall, ta kontakt med Trondheim kommune.

01

02

Barn og unges kompetanse

I 2020 har barn og unge på Saupstad-Kolstad kompetanse som styrker dem i møtet med framtidens utfordringer.

Livskvalitet og helse

I 2020 er Saupstad-Kolstad en bydel som fremmer livskvalitet og helse.

03

04

Bærekraftig bydel

I 2020 er Saupstad-Kolstad en bærekraftig bydel med variert bolig-sammensetning og høy kvalitet på infrastruktur og offentlige rom.

Inkluderende møteplasser

I 2020 er Saupstad-Kolstad en inkluderende bydel med gode møteplasser og muligheter til deltakelse.

01

Barn og unges kompetanse

I 2020 har barn og unge på Saupstad-Kolstad kompetanse som styrker dem i møtet med framtidens utfordringer.

- 18 **Drømmen om Dalen**
- 34 **Steambuns i barnehagen**
- 40 **Synger seg inn i språket**
- 44 **Saupstad-Kolstad ungdomsråd**
- 45 **Demokrati i praksis**
- 45 **Podkasten SKUR**
- 47 **Saupstad-Kolstad innovasjonshub**
- 48 **Universitetsskolen**
- 49 **Ung Leder**

I sju år har ungdomsrådet på Saupstad funnet gode løsninger for å realisere drømmen om Dalen park. I jakten på løsningene har de også funnet en annen skatt - opplevelsen av at deres stemme teller.

Drømmen om Dalen

2013

Tenk om vi kunne bygd en stor park i Dalen?

– Hva om alle de som tror på fordommene om bydelen vår, hadde kommet hit og sett med egne øyne at det ikke stemmer? Jeg ønsker meg en stor park, sånn som de har på amerikansk film.

Stemmen til 13 år gamle Kine Grøtt er klokkeklar denne septemberdagen. Hun ser rundt seg på medelevene i klasserommet. Timen starta med at lærer Kristin Tinmannsvik skrev ordet *fordommer* på tavla, og gav ordet fritt. Som vanlig har diskusjonen vært livlig. Men nå blir det helt stille i klasserommet i noen sekunder.

Ingen av de fjorten ungdommene fra tiende trinn sier noe. Alle har vokst opp her– og har opplevd å få fordommene slengt etter seg: Åja, dere bor på sørsida. In the ghetto.

Alle ungdommene vet også at Kolstad er bedre stilt enn hva ryktene tilsier. De har flere ganger diskutert hva de sjøl kan gjøre med ryktene. Men en park? Dette er noe nytt. Sakte brer smilene seg i klasserommet. Valgfaglærer Kristin er den første som sier noe:

– Vet du hva? Det synes jeg er en fantastisk god idé. Finn fram papir og blyant – her tror jeg vi må tegne.

Idéene begynner å surre i lufta. Mens papir og skrivesaker fiskes opp fra vesker og skuffer, stikker Kristin seg ubemerkta litt unna. Ute på gangen slår hun på tråden til Ole Kristian Lundereng, programleder for områdeprogrammet. – Om det kan være interesse for en ny bydelspark, initiert av ungdommene? Og ikke minst, kan det ordnes finansiering?

I aktivitetsparken finner du blant annet:

- Volleyballbane
- Leikeplass
- Bordtennisbord
- Møteplasser for piknik og grilling
- Et lite skateområde
- Scene
- Ballbinge
- Kunst og belysning
- Bålpluss

Dalen aktivitetspark

Bydelspark på Saupstad-Kolstad. Utviklet etter idé fra ungdommer i bydelen, gjennom medvirkningsprosesser i perioden 2013–2020.

Samarbeidspartnere: Saupstad-Kolstad ungdomsråd // Ringvegen borettslag // Kommunal- og moderniseringsdepartementet // Områdeprogrammet // Trondheim kommune

November 2013**La oss prøve!****Hva om dere designer, og vi skaffer pengene?**

Noen uker seinere hersker det ei spent, lavmælt stemning over bordene på fritidsklubben Boxåpner på Saupstad. En måned har gått siden elevene tegna den første skissa til parken. Siden har den fått følge av flere. For anledninga er alle putta inn i en powerpointpresentasjon.

Kristin har invitert områdeløftleder Ole Kristian til framvisning. Nå skal de fjorten ungdommene presentere idéene sine. Det skrapes med stoler og ordnes med hår. Så tar Kine sats:

– Vi ønsker oss en park, som skal være for alle.

Tjue minutter senere er presentasjonen over. Ungdommene er spente på tilbakemeldinga. Har de lyktes med å få igjennom budskapet? Er det mulig å bare bygge sin egen park, går det virkelig an?

Ole Kristian er imponert. Han slår ut med hendene: – Jeg aner ikke, men jeg synes vi skal prøve! Hvis dere kan designe parken, kan vi prøve å skaffe penger til å bygge den. Deal?

Deal. Og ungdommene går i gang med oppdraget.

– Men hvordan skal parken bli? undrer noen.

Februar 2014**Kanskje vi skal spørre naboene om hva de ønsker seg?**

– Kanskje det er lurt at vi spør noen flere. Parken skal vel ikke bare være for ungdommer? spør Maria Postholm Mogstad. Hun har nettopp blitt valgt til første leder i Saupstad-Kolstad ungdomsråd.

– Rundt her bor det jo ulike folk, og den nye parken bør vel passe for så mange som mulig?

Det nikkes i klasserommet. Ungdommene bestemmer seg for å involvere nærmiljøet sitt i arbeidet. De sender ut spørreundersøkelser, inviterer medelever til ulike workshops, og spør naboene til Dalen hva de ønsker seg. Og de får svar. Masse svar.

- Dalen er skummel. Vi ønsker oss bedre belysning.
- Og ballbinger!
- Hva med parkour?
- Det hadde vært fint med en grillplass, så man kan ta med hele familien hit.
- Hadde vi hatt en utendørsscene, kunne vi hatt konserter i Dalen.
- Noe for alle!
- Skatepark!

Ungdommene innser at det er viktig å utforme parken sånn at den blir til glede for hele nabolaget. Utover høsten blir nye skisser til i valgfagstimene. Samtidig legger lærer Kristin merke til én ting til: at papp og lim snarest må konverteres til noe proffere hvis Dalen park skal ha en sjanse.

Toppen og grasrota: Ungdomsrådet med kommunal-, moderniserings- og bærekraftminister Nikolai Astrup under åpninga av Dalen aktivitetspark.

Ventetid: Ungdomsrådet arrangerer lysfest for de yngre elevene mens de venter på at bygginga skal komme i gang.

September 2014

- Vi må ha noe å slå i bordet med.

Ved hjelp av midler fra Husbanken leier hun inn et par landskapsarkitekter fra Rambøll. Sammen med dem lager ungdommene profesjonelle tegninger av parken. Siden belysninga i Dalen er så viktig, inviterer hun også de svenske lysdesignerne Olsson & Linder til å holde en workshop med ungdommene. Resultatet blir en profesjonell prosjektplan for Dalen. Entusiasmen er til å ta og føle på.

– Men dere. Det er én ting vi ikke har tenkt på her, sier Kristin.

Ungdommene stusser. Er det noe de har glemt? Noe for de aller minste, kanskje? Benker, søppelkasser? Flere forslag kommer på bordet.

– Vi har glemt å spørre de som eier grunnen, om vi får lov til å bygge en park der.

Ungdommene rustet ut en ekspedisjon på besøk til Ringvegen borettslag, som krones med hell: De vil gjerne leie ut grunnen i femti år – dersom kommunen vil bygge parken. Og Kristin kan videreformidle nok en seier til områdeprogrammet, som har tatt saken videre til politisk behandling. Litt seinere tikker det inn ei melding på Kristins mobil:

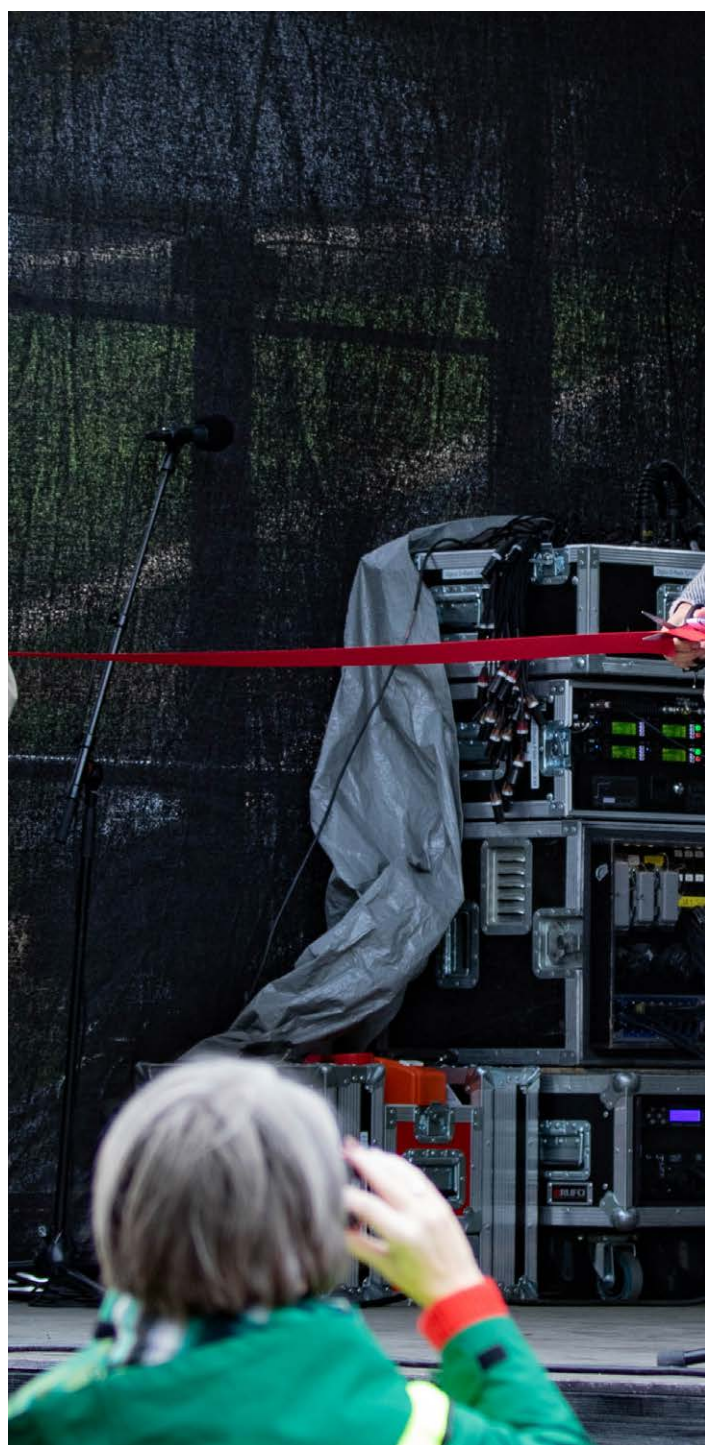
2015

Trondheimspolitikerne gir tommel opp for Dalen – og bevilger sju millioner kroner til prosjektet.

Jubelen står i taket på møterommet. Ungdomsrådet feirer. Tenk, nå blir det park i Dalen! Deretter går de på detaljplanlegginga med ny giv.

Noen måneder seinere logger Kristin seg på nett under budsjettforhandlingene – bare for sikkerhets skyld, for å se at alt går etter planen. Det er like før arbeidet skal ta til for alvor.

Først tror Kristin at hun har lest feil. Men tallenes tale er klar. Og sakte går det opp for henne at de sju millionene som politikere tidligere har vedtatt å bruke på Dalen, strykes fra 2017-budsjettet.

Oppvask: Da pengene til parken ble trukket tilbake, kalte ungdomsrådet Trondheimspolitikere inn på teppet.

- Dokker. Slaget e itj tapt før vi har prøvd.

2016

13. desember blir de sju millionene trukket tilbake.

Det betyr null bydelspark. Kristin overleverer nyheten til ungdommene – det er såvisst ingen hyggelig førjulsgave. Det murrer på ungdomsrådsmøtet denne desember-tirsdagen.

– Typisk voksne, det var det jeg visste! De hører ikke på oss likevel.

– *Ka gjør vi no da, Kristin? Kan vi gå til avisa? Kan vi snakke med politikerne, da?*

Kristin lukker døra til møterommet, og forbereder seg på å ta imot frustrasjonene.

– *Dokker. Slaget e itj tapt før vi har prøvd.*

Ei uke senere samler et knippe inviterte Trondheimspolitikere seg rundt møtebordet på biblioteket på Saupstad. Mehmet ønsker velkommen.

– Aller først, før vi går i gang: Smiii! Han knipser et bilde av møtedeltakerne, og legger det ut på insta. Deretter blir han brått alvorlig.

– Hvorfor har dere trukket tilbake pengene nå, når dere hadde lovt at vi skulle få dem?

Nøyaktig hva som skjer etter dette møtet, har vi ikke full oversikt over. Vi ser for oss at det har vært flere oppheta diskusjoner på kammerset, over hele det politiske spekteret. Antakeligvis en ikke ubetydelig andel politisk tautrekking. Vi kan forestille oss telefoner, eposter, mumling i gangene. Likevel er det kanskje like enkelt å forklare alt det som nå skjer, med ett enkelt faktum: Det er valg-år i 2017.

Uansett kommer løsninga på problemet fra uventa hold – over det reviderte statsbudsjettet.

**- Hm... tør
vi å tro på
det den hær
gangen da?**

2017

11. mai øremerker regjeringa seks millioner kroner til Dalen aktivitetspark.

Ungdommene tror først ikke sine egne ører.

- *Kødde du no, Kristin?*
- *E det virkelig sant?*
- *Hm... tør vi å tro på det den hær gangen da?*

Kristin beroliger ungdommene. Denne gangen blir det park.

- Ja, det skal vi. 100%.

Og så er det tid for å vente.

Og vente mer. For det skal anbudsrunder til, og kontrakts-tildelinger. Og riktige årstider for å sette i gang med bygginga. Det skal gå et par år, minst. Det går seint, synes ungdommene. Men det blir park – ingen tvil om det. De har gjort sin del av jobben, og planene er overlevert. Etter en prosess mellom regjeringa og Husbanken, blir den endelige summen til Dalen aktivitetspark 10 millioner kroner.

For å holde engasjementet levende, kjøpes det inn bordtennisbord og parkourstativ – som også skal være der når parken står ferdig. Underveis i ventinga lager de lysfest i Dalen, for å minne de yngre elevene på idéen.

Og de har venta lenge når den neste virkelige milepælen kommer. Ungdomsrådsleder Mia Beatrice Eide Wevang har fått på seg en anleggshjelm, og klyver opp i gravemaskina som nettopp har kommet til friområdet i Dalen. Hun setter gravemaskinskuffa mot grusen.

2019

21. juni tar ungdomsrådet det første spadetaket til den nye parken.

Deretter graves, støpes, hamres, planeres og plantes det i ganske nøyaktig ett år og to måneder. Aktivitetsparken tar form. Nabolaget følger nysgjerrig med på utviklinga av parkanlegget, som sakte reiser seg mellom fallende høstløv, nysnø og spirende gåsunger.

Helt fram til en uvanlig mandag i september året etter – på dagen fjorten måneder etter det første spadetaket.

Trekker i flere tråder: Ungdomsrådet valgte sjøl underholdninga til åpningsshowet. Valget falt på det trønderske musikkollektivet VNMS med Gerald Ofori og BulmBoys.

Seremoni: Erik Pirolt forteller om idéen bak kunstverket Humans, her nylig avduket av kommunal- og moderniseringsminister Nikolai Astrup.

BAKGRUNN: UNG BORGER OG MEDVIRKER

Hva skal til for at Saupstad-Kolstad skal bli verdens beste bydel å vokse opp i? Dette spørsmålet var utgangspunktet for paraplyprosjektet *Ung borger og medvirker*. Kjernen i prosjektet er å styrke ungdommenes stolthet og tilhørighet til bydelen, gjennom å legge til rette for at de kan ta en aktiv rolle som medvirkere i lokalmiljøet sitt. Innsatsen jobber etter lokalmiljøtankegang, hvor prosesser som drives nedenfra-og-opp er viktige for å lykkes.

Underveis har ungdommene selv bidratt til å identifisere og bygge opp de møteplassene de mener er nødvendige for et godt oppvekstmiljø. De har diskutert ulike aspekter ved livene sine i bydelen – alt fra leksefri, inneklima på skolen og forebygging av mobbing, til fritidstilbud, sosiale møteplasser og trygge uteområder. Elevundersøkelser, temalaboratorier, dialogmøter og ungdomspanel er noen av verktøyene som er tatt i bruk i denne dialogen.

Ung borger og medvirker er ett av fem delprosjekter under paraplyen *Demokrati i praksis = mangfold!* som er støttet av barne-, ungdoms- og familiedirektoratet. Prosjektet henger tett sammen med de andre ungdoms-satsingene i bydelen, blant annet Saupstad-Kolstad ungdomsråd og Huseby ungdomsskoles valgfag *Demokrati i praksis*.

2020

21. september ønsker ungdomsrådet velkommen til åpninga av Dalen aktivitetspark.

Maria Postholm Mogstad kjenner at hun er tørr i munnen. Ved siden av henne i backstageteltet småtrikser brødrene Fagerli med hver sin fotball, mens gutta i musikk-kollektivet VMNS varmer opp til første låta. Snart skal de alle på scenen, for i dag er virkelig dagen. Etter sju år skal de endelig åpne Dalen aktivitetspark, og om få minutter er det hun som skal holde talen fra ungdomsrådet.

Hun roter rundt i sekken etter vannflaska si, mens hun lar øynene scrolle nedover arket hun holder i hånda en siste gang. Det er viktig at denne talen sitter. Hun rekker akkurat å ta en slurk av flaska før beskjeden kommer fra sceneinngangen:

– Maria! Du er neste som skal på!

Og så – har Dalen aktivitetspark rett og slett blitt virkelig. I løpet av den neste timen synges, trikses, fortelles, takkes og avdukes det i Dalen. Politikere klipper snorer, journalister knipser bilder og de som vet, svarer på spørsmål.

Og mens de unge artistene spiller beats fra scenen, strømmer ungene i nabolaget til med sparkesykler og ball. Midt i alt oppstyret finner noen av de eldste ungdomsråd'erne hverandre på en benk.

– Dere! Jeg kan nesten ikke tro at parken står ferdig. Tenk at vi har tegna denne. Tenk på det.

Mia tørker vekk en gledenåre fra øyekroken.

– Når jeg tenker på alle rundene, med oppturer og nedturer... og alle workshopene hvor vi diskuterte hva som skulle være med i parken? Kanskje kan våre unger, til og med barnebarna våre, leike her. Det er så fint å tenke på.

En sparkesykkel med tre lattermilde unger på ruller forbi benken. De tre små passasjerene prøver å holde balansen sammen, samtidig som de styrer og tar i fart. Ungene ler og ler. Mehmet smiler.

– Det her har ikke bare vært enkelt. Jeg synes vi har vært utrolig tålmodige. Og når jeg ser rundt meg nå, så tenker jeg virkelig at vår stemme fikk telle her.

Selvskrevne gjester: Bydelspatriot
Odd Olav Mosbakk og kommunedirektør
Morten Wolden koste seg under
nyåpninga i Dalen.

Stø kurs: Meva Hazan Aydilek fra Saupstad-Kolstad ungdomsråd løste publikum gjennom programmet på åpningsarrangementet.

Starstruck: Ungdomsrådet hadde sjøl valgt musikkollektivet VNMS til åpningskonserten. Fansen var fornøyde!

Ener: De trønderske brødrene Fagerli er verdensmestre i fotballtriksing, og imponerte publikum fra scenen. Med både volleyballbane og ballbinge bør Dalen aktivitetspark ha alle forutsetninger for å fostre trønderske verdensmestre også i framtida.

Ros til ungdommene: Leder for områdesatsinga, Are Risto Øyasæter, løftet fram ungdomsrådets arbeid med lokal bærekraft som et eksempel til etterfølgelse.

Magen er sulten og halsen er tørst, men det er ikke lenger bare pølse og potetmos som serveres til de minste. Om bordverset er som før i nye Kolstad barnehage, så har menyen til gjengjeld fått en real makeover.

Steambuns i barnehagen

Gry Merete Aasen ^{GA}

Institusjonskokk, Kolstad barnehage

Elin Ødegård ^{EO}

Enhetsleder, Kolstad barnehage

Steambuns: Ny slager hos ungene i Kolstad barnehage. Illustrasjonsbilde: Marta Filipczyk.

Lunsjen har nettopp gått ned på høykant hos de minste, og vi har stukket nesa innom kjøkkenet for en prat med barnehagens siste tilskudd til satsinga på matkultur – nemlig barnehagekokk Gry Merete Aasen.

- Hvem bestemmer menyen her – er det ledelsen, kokken eller ungene?

GA Hehe, her er det kokken som bestemmer menyen, ja – så lenge jeg holder budsjettet og ungene er fornøyd.

- Og hvilke retter er det som gjør ungene fornøyde da?

GA Det varierer litt. På noen av avdelingene er de veldig glade i gratenger. Andre steder er de veldig glade i rene produkter, som er pent oppdelt på tallerkenen. I går lagde jeg steam buns med pulled chicken og mangosalsa – det er en slager hos ungene, det liker de.

Gry tror den gamle forestillinga om at barnehagematen består av pølse og potetmos kommer an på hvem som står på kjøkkenet i barnehagen.

GA Jeg er jo en ganske ung kokk, og tenker utenfor boksen. Jeg er ikke så opptatt av hva som «passer» i barnehagen, jeg lager det jeg har lyst til. Og aldri mat jeg ikke kunne tenkt meg å spise sjøl. Det er et ufravikelig prinsipp!

- Hvor kommer inspirasjonen til menyen fra ellers, da?

GA Vi har jo rundt førti nasjonaliteter her, og jeg bruker gjerne nasjonaldagene som inspiras-

jon for hvilke retter vi serverer. Steam buns passet godt på Kinas nasjonaldag.

Det er ganske utrolig hva ungene spiser, for jeg bruker ganske mye krydder i maten. Men, selvfølgelig: jeg lager dem jo barnevennlige, så rettene blir ikke like sterke som de egentlig skal være. Men i kyllingen i går var det både ingefær og hvitløk. Ungene synes jo det er kjempegodt.

- Så krydder i maten er ikke noe hinder her i huset, altså?

GA Det er mange som tror at unger ikke liker krydder, men jeg opplever at det er en vanesak. Og jeg tror de eldste her er litt mer kresne nå, enn det de minste kommer til å bli når de blir eldst. Fordi de blir vant til mer forskjellig mat fra de er små.

Og så bruker vi meierismør til ungene her, ja. Rene produkter og mye grønnsaker. Supper og sauser lages for det meste fra bunnen av. Kjører du stavmikser'n på grønnsakssuppa, så veit ikke ungene at grønnsakene er der uansett. Hehe.

Enhetsleder Elin Ødegård ser flere positive fordeler av å ha en kokk i barnehagen.

EØ For det første, så betyr det at personalet kan få gjøre det som de er gode på – og at de får meir tid med ungene.

- Så færre kokker gir mindre søl?

EØ Vel, vi serverte jo også mat i barnehagen før Gry kom inn i bildet. Da var det personalet som sto for det, og måtte bruke tid vekk fra ungene på å gjøre noe de kanskje verken var

utdanna til, eller likte spesielt godt. Så jeg tror de er veldig glade for å ha Gry her.

Det andre er at ungene får god og næringsrik mat, i et sosialt fellesskap. Vi er jo en internasjonal barnehage, med unger fra mange kulturer som setter mat veldig høyt. Så det er fint at vi har mulighet til å følge opp det også utenom hjemmet.

- Hvor kom idéen om en kokk i barnehagen fra? Er den ny?

EØ Den tror jeg har vært med meg siden jeg var fersk i arbeidslivet. Norge er snart det eneste landet, i hvert fall som det er naturlig å sammenligne seg med, som ikke har matservering til alle i førskolealder. Og jeg har alltid sagt det: Hvis vi bygger en ny barnehage, da skal vi ha kokk.

Dessuten har vi en viktig rolle i at ungene får et sunt og avslappa forhold til mat. Det å kunne skape de gode opplevelsene rundt matbordet, med alt det medfører av språklig og sosial læring – det er verdier som det ligger god helse i, spesielt for ungene.

- Har det vært noen overraskelser i prosessen med å realisere idéen?

EØ Vi har fått mye mer blæst om valget vi har gjort, enn vi først hadde forventa. Og alle tilbakemeldingene er positive. Vi visste jo at folk synes det er positivt, men vi har virkelig fått opp øynene for hvor viktig folk synes det er med matkultur i barnehagen. Det synes jeg er utrolig fint!

Gode kjøkkenvibber: Enhetsleder Elin Ødegård er superfornøyd med at barnehagen har fått sin egen kokk – og alltid spent på hva som står på morgendagens meny.

Kortreist: Barnehagekokk Gry Merete Aasen bruker mye krydder i maten, og høster gjerne hydroponisk basilikum fra mini-urtehagen på kjøkkenet. Foreløpig holder hagen til innendørs – på sikt flytter urtene utomhus i barnehagens plantekasser.

Ny meny: ...med plass til gamle favoritter. For ettermiddagsfrukta går nok aldri av moten hos de minste.

Bærekraft: Barnehagen er oppført i massivtre og har et bæresystem bestående av limtresøyler og limtrebjelker.

KOLSTAD BARNEHAGE

Bydelens nyeste barnehage, sto ferdig høsten 2020

Trondheim kommune // Kvadrat arkitekter AS
// Agraff arkitektur // Stjern entreprenør

Kostnad: Ca. 100 mill. kr.

Nye Kolstad barnehage har plass til 135 barn fra ett til fem år, fordelt på åtte avdelinger og to etasjer. Barnehagen ligger midt mellom Kolstad skole og nærmiljøanlegget Glade føtter, og huser barn fra tidligere Kolstad og A.C. Møller barnehager. Barne- og familietjenestens familieavdeling holder også til under samme tak.

Barnehagen er bygget som passivhus, med utstrakt bruk av massivtre, og bæresystemet er utført med limtresøyler og limtrebjelker. Den utvendige kledningen er av royalimpregnerert furu. Både inne- og uterommene i barnehagen er universelt utformet for å romme barn med ulike forutsetninger på en god måte. Utenom arbeidstid er uteområdet også tenkt som en uformell møteplass i nabolaget.

Over førti nasjonaliteter er representert blant barn og voksne i barnehagen, som har førti ansatte med ulik erfaring og fagbakgrunn. Hovedfokuset i det pedagogiske arbeidet er språk, sosial kompetanse og det fysiske læringsmiljøet.

GRATIS KJERNETID I SKOLEFRITIDSORDNINGA

To timer gratis SFO i uka + to dager hver skoleferie

Utdanningsdirektoratet // Trondheim kommune

Øke andelen elever med minoritetsspråklig og/eller lav sosioøkonomisk status som deltar i SFO. Styrke språkutviklinga og relasjonskompetansen hos alle barn som deltar i SFO.

2016–2017

Siden skolefritidsordninga ble et satsingsområde for Trondheim på 1990-tallet, har byen hatt høy deltakelse i tilbudet – mellom 80% og 94%. Ei undersøkelse i 2016 viste imidlertid at kun 64% av elevene ved Kolstad og Saupstad skoler deltok i SFO. Felles for disse skolene var at begge hadde mange elever med minoritetsspråklig bakgrunn, og mange elever med lav sosioøkonomisk status.

For å øke andelen deltakere til 75 %, innførte Kolstad og Saupstad to timer gratis SFO hver dag etter skoletid – totalt ti timer i uka. I tillegg fikk elevene delta i SFO i to hele dager i skoleferieuker. Det ble også lagt inn tilbud om kultur og fysisk aktivitet i de lokale satsingene, for å bidra til å styrke elevenes språkutvikling og relasjoner. De lokale prosjektene var viktige bærebjelker i prosjektet, ettersom det ikke kun var økt deltakelse i SFO i seg selv som var viktigst, men også utviklinga av kvaliteten på tilbudet.

Prosjektet viste seg å overoppfylle målet på 75% – etter innføringa av gratis kjernetid deltok 90% av elevene på Kolstad og 99% av elevene på Saupstad i SFO (2017).

Suksess: Etter innføringa av gratis kjernetid deltok 90% av elevene på Kolstad skole og 99% av elevene på Saupstad skole i SFO. Illustrasjonsbilde: Andrew Ebrahim.

Ei ny tid: Nye Kolstad barnehage sto ferdig sommeren 2020. Foto: Frode Myren.

Synger seg inn i språket

- Bare at en femåring, som ikke kan lese engang, husker hele teksten til «Trondheimsnatt» og «Har du fyr»? Det er jo kjempemye tekst!

Klart for neste nummer: Variert program på konserten for foreldre og foresatte i Husebyhallen.

Mer musikk, bedre språk

Prosjekt hvor Kolstad, Huseby og Saupstadringen barnehager utvikler ny praksis rundt bruk av musikk i barnehagehverdagen.

Målet er å styrke barnas språk før skolestart gjennom musikk, som spiller en sentral rolle i utviklinga av språkferdigheter hos barn.

Praksisfortellingene viser gode resultater i prosjektet.

Tiltakene retter seg både mot barna og de voksne i barnehagen. Alle ansatte har tatt timer hos sangpedagog, og blant andre tiltak er det gjennomført:

- sangkurs og ukulelekurs
- bygging av sangvegg
- opplæring i sanger på ulike språk
- etablering av barnekor for alle skolestartere
- etablering av samarbeid med Trøndertun folkehøgskole
- spotify-spillelister for ansatte som vil utvide sitt musikalske repertoar og bruke mer streamet musikk i barnehagen
- direkte oppfølging av samlingsstunder og musikalsk avdelingsaktivitet
- individuelle mål for hva hver avdeling trenger å jobbe med
- hver avdeling har fått en m'bira som komposisjonsstøtte og lavterskel-instrument for barna
- teoretisk opplæring i hvordan musikk kan bidra til å styrke barns språkferdigheter

- Musikk som kunst- uttrykk kommuniserer på tvers av språk.

Musikkpedagog Christer Aannestad er begeistra etter foreldrekonserterne en helt vanlig tirsdagsmorgen i mars. Tre barnehagekor er for anledninga slått sammen til ett. De eldste barna fra Huseby, Kolstad og Saupstadringsen barnehager har både framført og fått med foreldrene på sang og dans i Husebyhallen.

- Her ser vi virkelig eksempler på at de som har fått sanggleden og synger mye, også synger mer ut og lærer seg ting fortere, smiler Christer.

Prosjektet *Mer musikk, bedre språk!* har som mål å styrke barnas språkferdigheter før skolestart gjennom mer sang, musikk og dans i barnehagehverdagen. Christer kom inn i prosjektet i 2017, og så raskt åpenbare fordeler med å jobbe i et flerkulturelt miljø.

- Det er en kjempefordel at det bor folk på Saupstad-Kolstad som kjenner til sanger på andre språk, og fra andre kulturer - ikke bare norske barnesanger. Alle språk baserer seg jo opprinnelig på rytme og melodi, og da tror jeg det å møte ulike utgaver, er et kjempepluss for språkutviklinga.

Han mener det er flere grunner til at barnehager med barn fra ulike kulturer vil ha en fordel med å ta i bruk sang og musikk aktivt.

Sang og musikk også viktig i et integreringsperspektiv

- En del flerkulturelle barn begynner seinere i barnehagen, fordi foreldre eller besteforeldre bor hjemme. Dersom familiene ikke kjenner til det pedagogiske opplegget i barnehagen, ser de kanskje ikke poenget med at barna skal gå i barnehagen. Hvis det i tillegg synges lite i den barnehagen, så tror jeg det vil by på utfordringer når disse barna skal begynne på skolen.

- Dessuten er jo musikk også et kunstuttrykk som kommuniserer på tvers av språk, uten at man nødvendigvis trenger å kunne språket i det landet man er i.

Han forteller at det heller ikke kun var musikalske grunner til at de valgte å etablere barnekor.

Tror barnekor-rutiner letter overgangen til skolehverdagen

- Sjøl om skolen legger opp til litt lek på småtrinnene, så tror jeg at skole er veldig *skolsk* likevel - med mye stillesitting mot et teoretisk bakteppe. Jeg tror overgangen til den nye skolehverdagen er hard for mange.

I tillegg til sanggleden, har det også vært et viktig poeng i prosjektet å jobbe med nye rutiner, særlig hos de eldste barna.

- Vi var opptatt av at det skulle være forskjell fra ei samlingsstund: Vi skulle stå på en bestemt måte, vi måtte rekke opp hånda når vi ville si noe. Hvis vi gjorde noe feil, så var det greit, men da måtte vi kanskje begynne på nytt - alt for å skape litt strengere rutiner enn ei samlingsstund, hvor man kanskje hopper litt over sånt.

Christer er overraska over hvor godt barna har tilpassa seg, og tror erfaringene med å synges i kor letter overgangen fra barnehage til skole.

- I samlingsstunda sitter de vanligvis, så det er ganske utrolig at barna klarer å stå og konsentrere seg så lenge, opptil 40 minutter. Jeg tenker på alle de rutineene de har fått, hvor de har lært seg at når *du* rekker opp hånda og får ordet, så må jeg være stille.

- Når disse ungene møter skolen for første gang, tror jeg kanskje disse erfaringene gjør at de vil takle den overgangen litt bedre.

Barna i sentrum for sangen

Vokalundervisning for de voksne i barnehagen var ett av flere tiltak Christer starta opp da han kom inn i prosjektet høsten 2017.

Hvordan har barnehagepersonalet opplevd «Mer musikk, bedre språk»?

De ansatte mener økt kompetanse på bruken av musikk i språkarbeidet har gitt konkrete, positive endringer i barnehagen:

Fokus

- Barna deltar nå mer aktivt i situasjoner med sang og musikk.
- Sang og musikk er gode hjelpemidler i å skape tillit, trygghet, trøst eller fange oppmerksomheten hos barna.
- Når de voksne er tryggere og liker det de synger/spiller, blir barna mer oppmerksomme og konsentrerte.
- Godt planlagte og oppbygde samlingsstunder gjør det enklere for barna, og mer interessant for de voksne.

Felleskap

- Både barn og voksne gir uttrykk for at musikkopplevelser gir inspirasjon og samhold.
- Felles sangrepertoar skaper felleskap i barnegruppa.
- Å samles for å synge og spille styrker samholdet både i den enkelte barnehagen, og barnehagene imellom.

Språkutvikling

- Språkutviklinga hos barna er bedre.
- Når de ansatte klarer å registrere og jobbe med språk i flere sammenhenger, gir dette barna flere måter å uttrykke seg språklig på.
- Sang og musikk er også gode virkemidler for utvikling av sosial kompetanse.

Glede, trygghet og engasjement i arbeidshverdagen

- Sang og musikk øker arbeidsgleden og samholdet blant de ansatte.
- Flere har fått større glede av, og kunnskap om, å synge/musisere med barn.
- Personalet har økt bruken av sang og sangleiker i barnehagene, både ute og inne.
- De voksne er tryggere på at det å synge fint handler om å skape stemning og engasjement, ikke om å treffe tonene.
- De voksne har flere bein å stå på for å variere musikkbruken sin, noe som gjør at de har blitt mer engasjerte i musikkarbeidet.

– Vi jobba en del med grunnleggende pusteteknikk og sangteknikk, dette med å finne riktig toneleie, sånn at det blir best for barna å synge.

– Og da må man være ærlig: Kanskje dette ikke får fram den vakreste stemmen i oss sjøl som voksne, men det viktige er at vi synger på en sunn måte som setter barna i sentrum.

Akkurat dét var det ikke alle ansatte som var like komfortable med.

Møtte motstand hos de voksne i starten

– I begynnelsen var det litt tvil og motstand hos personalet: *Jeg har jobba i barnehagen i 25 år, trenger jeg virkelig en sangpedagog?*

Den tredje kursdagen sa Christer til deltakerne: *Nå vil jeg at dere skal si akkurat hva dere mener om dette opplegget her.* Og så stålsatte han seg.

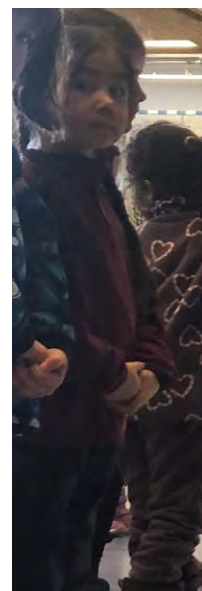
– Det viste seg at motstanden i stor grad skyldtes usikkerhet, fordi de ikke helt visste hva det skulle gå ut på. Deretter kom det flere rørende historier, forteller den erfarne musikkpedagogen.

Egen stemme var et følsomt tema

– En av de voksne fortalte at hun for første gang i livet følte at hun hadde blitt sett av et annet menneske, og fikk lov til å si ting selv, og få tilbakemelding på det hun gjorde var bra.

Han mener dette var første gang prosjektet for alvor skjøt fart, og at de ansatte fikk noe ut av det.

– Jeg har inntrykk av at de ansatte har fått bedre selvtillit og blitt tryggere på å synge for hverandre. Vanligvis sang de kanskje mest for barna på stellerrommet, eller når de kledde på dem. Men det å synge sammen, både barn og voksne, i samlingsstunda, var faktisk kanskje den største bøygen.

- Musikalitet handler ikke om at man synger sånn som de beste på Idol eller X-faktor, men at det er barna som skal syngje. Og at det de voksne gjør, er bra nok.

Hvordan kan musikk styrke språksansen?

Biologisk

Å syngje og spille øker hormonproduksjonen i kroppen, som stimulerer positive følelser – både for oss sjøl, og for dem vi syngjer/spiller sammen med.

Sosialt

Å syngje og spille sammen bygger fellesskap, gjennom at vi deler erfaringer og bygger repertoar – både musikalsk og språklig.

Pedagogisk

Å syngje og spille sammen styrker evnen til å kommunisere konstruktivt, både med verbalt og musikalsk språk. Dette bidrar til at barn og voksne føler seg tryggere på å bruke språket på ulike måter.

Kilder: utdanningsforskning.no, musikkultur.no, frambu.no

Unge stemmer: Nana-Nimo, Meva og Nergiz er noen av ungdommene som har vært med på å lage podkasten SKUR.

Saupstad/Kolstad ungdomsråd

I valgfaget «Demokrati i praksis» ved Huseby ungdomsskole har elevene jobba praksisnært med problemstillinger knytta til nærområdet sitt. Engasjementet har resultert i etableringa av Saupstad-Kolstad ungdomsråd.

Ungdomsrådet har i lang tid jobba aktivt med å tolke og implementere lokale løsninger på FNs bærekraftsmål. Rådet har initiert og leda dialogmøter for ungdommene i bydelen, hvor de blant annet har diskutert utenforskap, inkludering, kroppspress og rusmisbruk. Ungdomsrådet har reist på nasjonale og internasjonale studieturer med fokus på demokratisk deltakelse, deltatt i FN-sambandets undervisningsopplegg og laga egen podcast. Ungdomsrådet har dessuten v ert en viktig pådriver for å få etablert Dalen aktivitetspark.

Ungdomssatsinga har bidratt til at barn og unge har økt kompetansen knytta til å utvikle sitt eget nærmiljø. Trondheim kommune har lært mye om hvordan man bør legge til rette for barn og unges medvirkning, og hvordan dette kan bidra til å bygge sterke fellesskap i nærmiljøet. Satsinga har bidratt til en tydeligere og sterkere stedsidentitet, som er viktig for å gjøre barn og unge til gode ambassadører for bydelen. På lengre sikt forventes dette å ha positiv innvirkning på bydelens omdømme.

Ungdomsråd

Lokalt forum for ungdom mellom 14 og 18 år på Saupstad-Kolstad.

Jobber for å styrke og videreutvikle gode oppvekstvilkår i bydelen, blant annet gjennom å medvirke i offentlige prosesser og løfte viktige samfunnsspørsmål til debatt.

Samarbeider blant andre med politikere, Ungdommens bystyre, skole, idrett, FAU, frivilligheten og kultursektoren.

Pilotprosjekt i områdeprogrammet og del av satsinga «Ung borger og medvirker».

Demokrati i praksis

Valgfaget Demokrati i praksis er en del av områdeprogrammets satsing Ung borger og medvirker, og henger tett sammen med ungdomsrådets arbeid og satsinga på barn og unge i områdeprogrammet.

Praktiske oppgaver, undersøkelser, analyser av case, muntlige og skriftlige ytringer, diskusjoner og forskjellige former for deltakende organisering er noen av arbeidsmåtene som er tatt i bruk i faget. Gjennom arbeidet får elevene erfaring i hvordan de kan engasjere seg i, og påvirke, demokratiske prosesser.

Valgfag som fokuserer på ungdoms medvirkning i lokaldemokratiet

Trondheim kommune
// Huseby ungdomsskole
// Områdeprogrammet

Øvelse i demokratisk deltakelse via ulike arbeidsformer og prosjekter.

2013–2020

Podkasten SKUR

I podkasten har ungdommene blant annet diskutert temaene kunst, hverdagsrasisme, psykisk helse, klima, bærekraft og overgangen fra ungdomsskolen til videregående skole. Ungdomsrådet har invitert gjester med kjennskap til temaene, og løftet spørsmål til debatt. Podkasten er utviklet i samarbeid med Adresseavisens debattredaksjon og barne- og familietjenesten på Heimdal.

Podkast med Saupstad-Kolstad ungdomsråd

Saupstad-Kolstad ungdomsråd
// Barne- og familietjenesten på Heimdal // Adressa
// Områdeprogrammet

Demokratiprojekt, som også har som mål å motvirke negativ sosial kontroll.

2018–2020

Engasjerte: Ungdomsrådet mottok i 2020 22. juli-prisen for sin innsats med å løfte unge stemmer i samfunnsdebatten. Foto: Frode Myren.

Saupstad-Kolstad innovasjonshub

Saupstad-Kolstad innovasjonshub ble etablert som et samarbeidsprosjekt mellom Huseby ungdomsskole og Heimdal videregående skole i 2018. Hubben har vært et sted der skolenes elever og andre lokale aktører kunne følge opp idéene fra skolenes innovasjonscamper, og jobbe videre med å styrke potensialet for sosialt entreprenørskap og gründerkultur i bydelen.

Entreprenørskap brukes nå som undervisningsmetode gjennom årlige innovasjonscamper ved begge skolene. Elev- og ungdomsbedrifter er etablert, og entreprenørskap ble en del av valgfagtilbudet ved Heimdal videregående skole fra høsten 2020.

Med et lokalt og bærekraftig fokus har innovasjonshubben identifisert muligheter i nærområdet og vektlagt samarbeid med lokale aktører for å videreutvikle næringsideer.

Kunnskapsnettverk og arena for unge

Trøndelag fylkeskommune // Ungt entreprenørskap // Trondheim kommune // Områdeprogrammet

Stimulere til sosialt entreprenørskap i bydelen

2017–2020

Klar tale: Kunnskapsminister Jan Tore Sanner fikk høre om favoritt-faget til disse gutta fra Huseby barneskole — friminuttssotball og Fortnite.

Universitetsskolen

Universitetsskolesamarbeidet tar i bruk skolen som arena for forsknings- og utviklingsarbeid, og som praksisarena for lærerstudenter. Skolens ansatte utvikler sin kunnskap og kompetanse i samarbeid med universitetets forskere, blant annet når det gjelder å styrke elevenes motivasjon og læring, å utvikle nyskapende undervisning i trygge rammer og å styrke skolens evne til systematisk utvikling.

Universitetet utvikler parallelt sin kunnskap og kompetanse i samarbeid med skolen. Samarbeidet bidrar også til å videreutvikle ei lærerutdanning med best mulig læring for elever og studenter.

Som ledd i områdesatsinga valgte Trondheim kommune å knytte universitetsskolesamarbeidet til Huseby barneskole.

Utviklingssamarbeid mellom grunnskolelærere og universitetets lærerutdanning

Huseby barneskole // NTNU
// Trøndelag fylkeskommune
// Trondheim kommune

Fremme forskning som bidrar til å videreutvikle framtidsetta skoler

2017–2019

Ung Leder

Opplæringsprogrammet Ung Leder har gjennom halvårlige kurs gitt unge fra bydelen en ekstra mulighet til å utvikle seg som ressurspersoner og rollemodeller.

Ungdommene har blitt kurset i møtekultur, presentasjonsteknikk, førstehjelp, arrangementsledelse, markedsføring, gode samarbeidsmetoder og hvordan man kan være en god leder. Underveis har de også opparbeida seg kunnskap om hva det vil si å være et godt forbilde, og en nærmiljøambassadør for bydelen sin.

Gjennom programmet har de unge lederne arrangert Summer-vibez2K17, Youth Cup og juleavslutning for Tweenies-gruppa. De har også deltatt på Barne- og ungdomskonferansen 2017 i Bodø, og skrevet leserinnlegg i Sorgenfri, Adressa og Heimdalsbladet.

Utvikler framtidens ledere sammen:
Awo Ahmed Sugulle (16), miljøterapeut
Annabel D. Gåsterud, Can S. Kizilirmak
(18) og leder av kulturenheten Egil Furre.
Foto: Håvard Haugseth Jensen, Adressa.

Lederutviklingskurs for ungdom på Saupstad-Kolstad

Trondheim kommune // Boxåpner
kultursenter for barn og unge
// Områdeprogrammet // Barne-,
ungdoms- og familiedirektoratet

Styrke ungdommenes kompetanse,
CV og bevissthet om å være forbilde

2015–2018

02

Livskvalitet og helse

I 2020 er Saupstad-Kolstad en bydel som fremmer livskvalitet og helse.

52	Sjongleringskunst	
60	Kunsten å koordinere	
66	Saupstad bydelsfestival	
66	Vaffel og info	
67	Julemarked 2019	
68	Byutvikling med sykkelbriller	
69	Blokkrock	
69	Bærekraftuka 2020	
70	Urban dyrking på Saupstad	
73	Aktive Saupstad	
74	Barnas skidag	
75	Svømmekurs for ungdom	
75	Svømmekurs for innvandrerkvinner	
76	Markaportalen	
77	Saupstadrunden	
79	Søbstad vandresti	
80	Basketball i SFO	
80	Basketball for jenter	
82	Oppgradering av skileiken	
82	Felles turdag	
83	Internasjonal folkedans	
83	Sykkelkurs for innvandrerkvinner	

Sjongleringskunst

Å drive kulturskole har alltid vært en øvelse i sjonglering – av ulike fag, elever og budsjetter. Akkurat som i manesjen, gir nye grep og teknikker gode resultater. I hvert fall så lenge man er villig til å øve, øve, øve.

– Vi har to grep, husker dere det? Og at vi tar imot ringen med hånda mellom hver snurr?

Fire konsentrerte jenter betrakter hendene til sjonglør og sirkuslærer Børre L'Orange. Det er onsdag ettermiddag på Huseby barneskole, og i dag er det rockering som står på agendaen hos sirkusgruppa.

– Hvis vi tar imot mellom hver snurr, har vi bedre kontroll når vi vil stoppe bevegelsen. Prøv å snurre ringen fire ganger, og ta imot med hånda hver gang.

Jentene setter i gang. Noen sekunder senere spinner rockeringene i luften, fordelt på hvert sitt håndledd.

Sirkustimene i gymsalen på Huseby barneskole har en litt annen atmosfære enn det man vanligvis forbinder med etterskoletilbud. Litt friere. Litt mjukere. Og litt mer fleksibelt, ifølge sirkuslærer Børre.

– Vi har to grep, husker dere det? Og at vi tar imot ringen med hånda mellom hver snurr?

Øverst:

Instruksjon: Sirkuslærer Børre L'Orange demonstrerer teknikken for å få kontroll på rockeringen.

Tjo og hei: Ikke full kontroll på ringene – ennå.

Runddans: Snurr, mist, plukk opp – og snurr igjen.

øve

øve

øve

øve

øve

– Sirkus går selvfølgelig mye ut på å lære bort triks. Men vi er også veldig opptatt av at elevene sjøl skal kunne tenke «hva kan jeg gjøre?». I stedet for å bare kopiere andre, så blir de i stand til å finne opp egne triks.

På gulvet utforsker de fire jentene mulighetene, og utveksler idéer mens de øver på teknikken:

- Ehh, hvor mange ringer kan vi rocke med samtidig?
- Hm... Tre går bra – men hva med åtte?
- Går det an å rocke en globus på midja??
- Det handler bare om noe som begynner på Ø, og slutter på VING!

Børre smiler litt av at ungene har tatt til seg øvingsmantraet hans. Han underviser i sirkus flere steder i byen, og opplever at elevene på Huseby skiller seg positivt ut på minst ett område.

Kulturskolen som møtested, ikke bare aktivitet

– Sirkuselevne på Huseby har et større fokus på samhold. Dessuten kommer de hit fordi de sjøl har lyst til å komme, ikke fordi foreldrene pusher dem. Det skaper et helt annet samhold, på tvers av alder og personligheter.

– Her aksepterer ungene at de er ulike – i motsetning til mer konkurranseprega aktiviteter, hvor det gjelder å være best. Det gjør nok at mange elever har funnet sin egen friplass på sirkustilbudet her.

KULTURSKOLESATSING SØR

Videreutvikling av kulturskoletilbudet i Trondheim Sør, i perioden 2013-2021. Satsinga ledes av Trondheim kommunale kulturskole, og er støttet av områdeprogrammet.

Målet er å skape et langsiktig og faglig godt kulturskoletilbud på Saupstad-Kolstad, blant annet gjennom å styrke elevgrunnlag og fagtilbud i bydelen fram mot innflytting i Huseby kulturskolesenter høsten 2021.

Satsinga har vært vellykket takket være et sterkt samarbeid mellom grunnskolen og kulturskolen, blant annet om det ukentlige tiltaket *Kulturdag* på Huseby barneskole.

Gjennom *Kulturdag* får elevene bli kjent med kulturskolens tilbud i skoletida; dans, teater, sirkus, piano, visuelle kunsthøgskole, syntlab og gitar.

I prosjektperioden har andelen kulturskoleelever i bydelen økt betraktelig. Ved Kolstad skole alene økte deltakelsen fra 7% i 2013 til 36% i 2018 – og oppfylte dermed det politiske målet om 30% deltakelse.

Huseby kulturskolesenter etableres fysisk i kulturaksen på nye Huseby skoler høsten 2021.

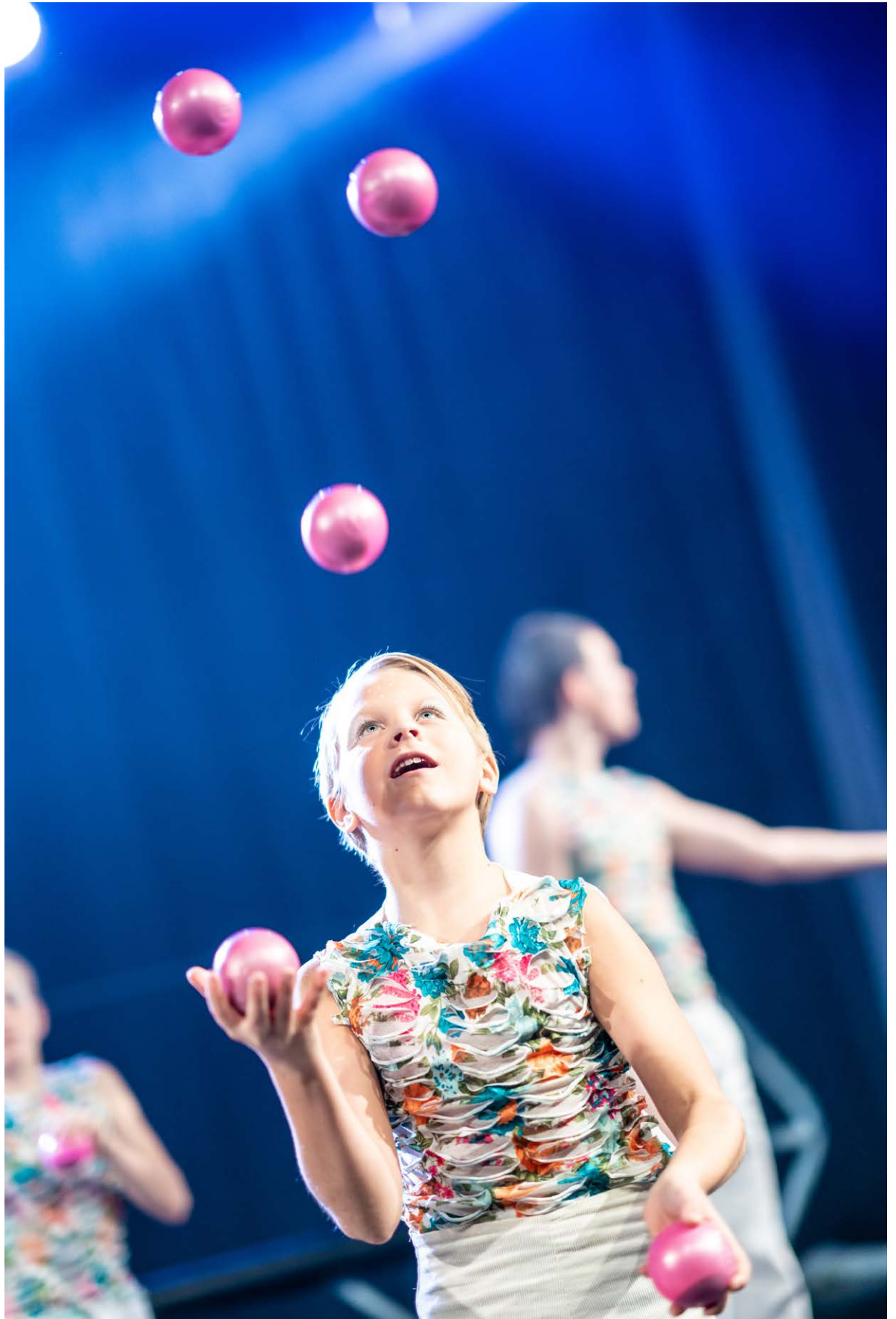
Han forteller at lærerne er aktivt med på at det skal være sånn, og at de er veldig lydhøre for hva ungene sjøl ønsker.

Inn i nye lokaler høsten 2021

– For eksempel står luftakrobatikk høyt i kurs hos de fleste elevene, og de har veldig lyst til å prøve det. Men det ligger ikke så godt til rette for det akkurat her. Derfor ser vi veldig fram til å flytte inn i nye lokaler!

Kulturskolens nye lokaler ligger i *Huseby kulturskolesenter*, kulturaksen mellom nye Huseby barneskole og Huseby ungdomsskole. Sammen med de andre disiplinene flytter sirkuselevne inn her til skolestart i 2021.

Susanne Rasmussen, avdelingsleder ved Trondheim kommunale kulturskole, deler sirkuslærernes forventning.

Konsentrasjon: Mange av sirkuselevene legger ned timevis med øving hver uke.
Foto: Kristian Wanvik.

– Ja, vi ser selvfølgelig veldig fram til det. Det har vært veldig nyttig for oss å være med i arbeidet med å utvikle det fysiske kulturskolesenteret i bydelen, hvor vi nå faktisk får rom til å drive med kulturskoleaktiviteter.

Hun mener at utviklingsarbeidet i områdesatsinga har gitt kulturskoleelevene muligheter som de ellers ikke ville fått.

– Vi har både kunnet introdusere fag, bygge ut fag og satse på nye fag. Når dans først var etablert, så kunne vi gi tilbud i visuell kunst, synthlab, sirkus og teater. Vi har både fått til et bredere tilbud, og nådd flere, spesielt de som kanskje ikke kjente til tilbudet fra før.

Rasmussen mener miksen av ulike tiltak har vært en viktig del av løsningsa.

Tiltaksmiksen nøkkel til suksess

– Huseby barneskole har utvida *kulturdag* i skoletida, som er en gratis smaksprøve for å introdusere nye elever til ulike kulturskoletilbud. Elevene i grunnskolen får teste tilbudet i skoletida, og kan deretter velge å gå videre med det de er mest interessert i.

– Slik får vi samla mer av undervisninga på ett sted, og det gir oss bedre oversikt over hvor interessen til elevene ligger. Et oversiktlig grunnlag gjør det enklere å etablere nye grupper. Da sparer vi også tid og penger på rekruttering.

Hun mener utviklingsarbeidet har gitt gode resultater for kulturskolen.

– Bydelsfokuset har også vokst tydeligere fram for oss i løpet av den tida vi har jobba sammen med områdesatsinga – ikke bare på Kolstad, men også i andre bydeler i Trondheim. Jeg både håper og tror at barn og unge over hele byen kommer til å nyte godt av disse erfaringene i framtida.

Sveve: Rockeringen har også sin plass i luftakrobatikken. Her fra sirkusforestillinga *Areo* og *Hjuliet* i Olavshallen i 2018. Foto: Kristian Wanvik.

Balansekunst: Mens publikum holder pusten, må linedanserne puste med magen. Foto: Kristian Wanvik.

Neste side

Variasjon: Dansegruppene på Huseby får prøve seg i både jazz-dans, moderne dans, hiphop og klassisk ballett. I 2013 var bare 7% av ungene i bydelen elever i kulturskolen. Etter å ha blitt bedre kjent med kulturskolen gjennom Kulturdag-tilbudet, steg deltakelsen til hele 36%. Foto: Kristian Wanvik.

FALL IN
LOVE
FOREVER

LOVE
EST
BELLE

Kunstplan for Saupstad-Kolstad

I forbindelse med områdesatsinga vil bydelen møte ny kunst av høy kvalitet gjennom Trondheim kommunes ordning *Kunst i offentlige rom*. Sju utendørs kunstprosjekter er allerede under utvikling, og skal på plass i bydelen i årene som kommer.

Gjennom å utvikle en strategisk kunstplan med fokus på kontinuitet og helhetstenking, vil veien fram til nye kunstprosjekter bli tydeligere for potensielle framtidige kunstprosjekter – for eksempel i tilknytning til Saupstad sentrum og nytt helsehus. Planen kan også bidra til å utvikle nye kunstprosjekter til bydelens felles byrom og møteplasser.

Overordna plan for kunstprosjektene i bydelen

Bidra til å legge føringer for nye kunstprosjekter som kan og vil komme i bydelen i framtida.

Trondheim kommune // KORO // Områdeprogrammet

2018–2021

Kunsten å koordinere

5000 innbyggere, fjorten kunstnere, fem steder – og én plan, som skal lime det hele sammen, nå og i framtida. Vi ble med på en virtuell kunstsafari på Saupstad-Kolstad.

Uventet samlingspunkt:

Stillehavsøstersen opptrer utenfor sin vante sfære på skoletorget til Heimdal videregående skole.

Kjersti Berg^{KB}

Kunstfaglig prosjektleder i Trondheim kommune.

Erfaring fra egen virksomhet som billedkunstner, og undervisning i billedkunst. Har vært sentral i opprettelse og drift av flere arbeids- og visningssteder for kunst i Trondheim.

Prosjektleder for kunstprosjektene som kommunen utvikler på Saupstad-Kolstad.

Spesielt opptatt av å skape nye rom for kunst, og å synliggjøre kunstneriske prosesser.

Berit Kirksæther^{BK}

Seniorrådgiver i Trondheim kommune.

Leder for kommunens ordning *Kunst i offentlige rom (KIOR)*.

Har vært lærer og prosjektleder, blant annet for utvikling av *Den kulturelle skolesekken*.

Spesielt opptatt av at kunst kan gjøre en forskjell, både for enkeltmennesker og for samfunnsutviklingen.

Dalen skulpturpark: *Apeastronauten innerste ønske* står ved inngangen til aktivitetsparken. Skulpturen er støpt i bronse og syrefast stål.

- Først og fremst, for de som aldri har hørt om det før: Hva er en kunstplan?

KB Kunstplanen er en veiviser for de forskjellige kunstprosjektene som er underveis på Saupstad-Kolstad. Innbyggere, skoler, barnehager, elever, lærere og ledere har vært involvert i å utvikle disse prosjektene – derfor er planen også et utviklingsverktøy for framtidige kunstprosjekter.

- Hvor mange kunstprosjekter dreier det seg om, og hvor kan folk se dem?

KB Totalt er det fem steder; Bliesterhaugen, Dalen aktivitetspark, Kolstad barnehage, Heimdal videregående skole og Huseby skoler. Vi har størst

fokus på kunst utendørs, så flest mulig kan få glede av den. Men både barnehagen og skolen får kunst innendørs, ettersom noen av prosjektene består av flere småprosjekter.

- Henger disse fem kunstverkene sammen på noen måte?

BK Siden det er ulike kunstnere på hvert sted, har det i utgangspunktet ikke vært noen rød tråd. Men vi har likevel prøvd å bygge videre på bydelens strategiske plan for uterom, derfor har idéen om *Frodige Saupstad* ligget til grunn for flere av prosjektene.

- Hvordan har innbyggerne vært involvert i utviklinga av kunstprosjektene?

KB I noen av prosjektene har vi valgt å bruke kunstnere fra regionen, blant annet fordi vi gjerne vil at folk skal medvirke. På Huseby skoler har en av kunstnerne utvikla kunsten til det nye skoletorget sammen med elever på mellomtrinnet. Og ikke minst på Bliesterhaugen da, der bruker jo kunstnerne medvirkning som metode for å utvikle prosjektet. Der bestemmer innbyggerne hvilken retning utviklinga skal ta.

BK Magnar Gilberg og Bjørg Nyjordet, kunstnerne på Bliesterhaugen, starta jo prosjektet sitt med å sette seg ved gangstien med ei bålpanne, kaffe og vafler. De inviterte til samtaler om den plassen de befant seg på, som var sentral med tanke på at mange gikk forbi. Da var det jo

Dalen aktivitetspark: Kunstner Erik Pirolti under avdukinga av skulpturen *Humans* i Dalen aktivitetspark.

Kunst i offentlige rom

Trondheim kommune har siden 2003 brukt 1,25 % av investeringsmidlene på kunst i offentlige rom. Kunsten befinner seg i både ute- og innerom, der folk arbeider, går i barnehage, på skole og tilbringer fritid.

Kunstordninga samarbeider gjerne med private aktører.

Kommunen eier en av Norges største samlinger med samtidskunst. Målet er å sikre at flest mulig møter et mangfold av kunst av høy kvalitet.

helt tilfeldig hvem som gikk forbi, og hvem som henvendte seg. De som ønska å være med i prosjektet, ble invitert inn.

- Høres veldig lite byråkratisk ut! Hvor vanlig er det at kommunen jobber med kunstprosjekter på denne måten?

KB Akkurat Blisterhaugen-prosjektet er ganske unikt. Å engasjere kunstnere hvor vi ikke helt vet hva utfallet blir, det er det ikke så ofte vi gjør. Men vi har selvfølgelig sett på hva de har gjort før; dette er kunstnere som har jobbet med lignende prosjekter i 25 år, så at vi stoler på at de gjør en god jobb.

BK Vi involverer alltid innbyggerne i hvert enkelt prosjekt, men det er sjelden at de som sitter i brukergruppene jobber

direkte med kunstnerne. Det vanlige er at man diskuterer og mener noe om det som kommunen foreslår i hvert enkelt tilfelle, og på den måten er med på å ta viktige valg om hvordan det skal bli til slutt. På Blisterhaugen er folk derimot invitert inn til å være medskapere av kunsten.

KB Ja, det er forskjellige typer medvirkning. Det finnes utallige måter å medvirke på, og dess mer man jobber med det, dess mer oppdager man det.

- Hvordan tror dere innbyggerne tjener på denne måten å jobbe på?

BK Jeg tror innbyggerne har fått muligheten til å komme tettere på, og blitt bedre kjent med utviklinga av kunstprosjektene. Eller, tror – kanskje det er noe jeg håper. Vi må nesten spørre

innbyggerne om det er tilfellet?

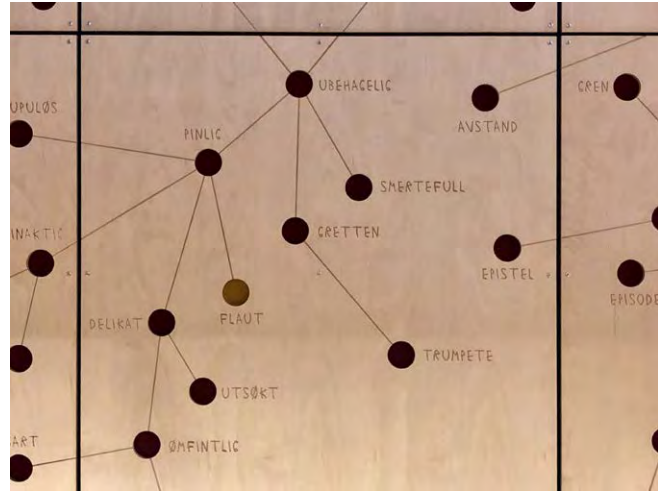
KB Alle prosjektene er også så forskjellige, og det er forskjellige måter å nærme seg hvert prosjekt på. Det virker som de som har medvirka direkte, har vært veldig positive. Det sier i hvert fall kunstnerne sjøl.

BK Jeg tror kanskje at innbyggere som blir involvert får ei større forståelse for kunst. Det gir et tettere eierforhold til kunsten, og det strekker kanskje forståelsen av hva kunst kan bety i dagliglivet?

KB Det blir en annen måte å ha deltatt i å utforme nærområdet sitt på. Jeg tenker for eksempel på kunsten til skoletorget på Huseby skoler. Der har kunstner Anne Helga Henning tatt med seg den ene gruppen med elever ut i skogen. De har snak-

Huseby skoler: Kunstnerduoen Trygve Ohren og Charlotte Rostad henter inspirasjon hos skolens egne elever, mange av dem fremmedspråklige.

Huseby skoler: Kunstverket En hammer er også en fjellformasjon ønsker å stimulere til interesse for språk, retorikk og det stadig hardere offentlige ordsnittet.

ka om trær, lest bøker om trær, og sett på hvordan trær jobber sammen. Sammen har de gått helt ned på mikronivå og tegna hvordan det fungerer – og så har kunstneren oversatt elevenes tegninger til et større prosjekt, som skal dekke hele bakken på torget. Og da vil jo elevene kjenne igjen mange av delene i torget, huske prosessene, og hvor de begynte.

KB Jeg synes vi har vært veldig heldige her på Saupstad-Kolsstad. Fordi skoler og barnehager har vært veldig positive til samarbeidet om kunst, og at ledere og lærere har prioritert å være med på dette. De har klart å rydde plass til kunstprosjektene, og det betyr jo utrolig mye for resultatet. Og ikke minst for opplevelsesverdien som vi håper at innbyggerne blir sittende igjen med.

- Hva har overrasket dere mest i den prosessen, da?

KB At det er mange parallelle likheter i de ulike prosjektene, som har utvikla seg uten at man bevisst har lagt opp til det. Kunstnerne kjenner jo ikke hverandre, men likevel har tre av kunstprosjektene tanker omkring røtter og trær. Og det er jo noe som har blitt til litt tilfeldig.

KB Men det er kanskje ikke så rart at røtter blir et aktuelt tema heller, for såvidt, når det er så mange forskjellige folk som bor i én bydel. Så jeg tenker at det er viktig for mange, da.

KB Vi håper jo at kunsten vil bidra til å videreutvikle bydelens identitet, som lå der fra før. Også vil det jo bli noen attraktive møteplasser, eller kjennetegn, kan vi kanskje kalle det, som

gjør at de som besøker bydelen kanskje orienterer seg lettere?

KB Ja, se på Erik Pirolt sin skulptur *Apekattastronauten*, for eksempel. Den har jo blitt veldig mye fotografert, – etter bare to måneder, så er det allerede noe man assosierer med Dalen aktivitetspark.

KB Ja, ikke sant? Det gjør jo kanskje at plassen blir litt mer kjent? «Dalen park, hvor er det nå igjen da, jo, det er ved den astronautapa? Åja, der ja?»

- Et tydelig møtepunkt, litt som elefanten på Trondheim torg?

KB Hehe, kanskje det. Litt som elefanten på torget.

memor

En Mik-bog-klafter-bok

Saupstad bydelsfestival

Saupstad bydelsfestival er ei videreføring av de gamle «Kolstaddagene» som har eksistert i bydelen i en årrekke. Den nye bydelsfestivalen er initiert av Saupstad frivilligsentral og arrangeres årlig på en lørdag i juni. På programmet i 2018 sto blant annet dekorering av «veita» ved Saupstad torg med fingermaling og håndavtrykk, naturfagshow med musikk, og underholdning fra scenen med Saupstad-Kolstad ungdomsråd. Gjennomføringa av dagen er basert på frivillig innsats, samt bidrag fra samarbeidspartnere i foreninger, kommunale aktører og næringsliv i lokalområdet.

Bydelsfestival for alle

Saupstad frivilligsentral // Lag og foreninger // Trondheim kommune

Skape liv og aktiviteter, etablere arena for felles samarbeid mellom ulike aktører i bydelen

Årlig i juni

Vaffel og info

Ei retro-campingvogn utstyrt med vaffeljern og en stor bunke brosjyrer er kommunens nye tiltak for å komme i kontakt med eldre som bor hjemme. Campingvogna, som har besøkt mange av tunene på Saupstad-Kolstad, har som mål å bidra til å øke den fysiske og sosiale aktiviteten hos seniorer. Den er blitt en populær samarbeidspartner både for kommunale og private aktører, for informasjonsarbeid og innbyggerinvolvering. Vaffel & info vant Trondheim kommunes innovasjonspris i 2019.

Rullende infotorg for seniorer på Saupstad, Valentinlyst og Charlottenlund

Campingvogn som besøker tun og torg i bydelen

Saupstad frivilligsentral // Trondheim kommune

2019–2020

Kreativt verksted: Barn og voksne satte sitt eget avtrykk på «veita» inn mot Saupstadtorget – med fingermaling.

Julemarked 2019

Julemarked med ulike aktiviteter i tilknytning til Saupstad torg, i anledning av flere nyåpninger i sentrum: Åpning av ny helsestasjon, oppgradering av Saupstad bibliotek og nye lokaler for Saupstad frivilligsentral. Ordfører Rita Ottervik sto for åpninga av arrangementet, og roste befolkninga i bydelen for sitt engasjement for lokalsamfunnet. Familieteater, juleverksted, hjerte- og lungeredningskurs, bydelsforedrag, filmframvisning og kurs i sirkuskunster var noe av det som sto på programmet. I tillegg var det laget til et lite julemarked på torget, hvor utstillere blant annet solgte blomster, bakst og kunsthåndverk. Torgrestauranten La Mina serverte linsesuppe, og Heimdal videregående skole var også godt representert på dagen; ungdomsbedriften Allegro bidro til julestemninga med sang og musikk på torget, og ungdommene fra Saupstad-Kolstad innovasjonshub viste fram ulike idéer.

Markering av nyåpninger i Saupstad sentrum

Private aktører // Lag og foreninger // Trondheim kommune // Områdeprogrammet

Feire utvikling og skape førjulstemning i sentrum

Grønn innovasjonshub: Ungdommer fra Saupstad-Kolstad innovasjonshub på Heimdal videregående skole fortalte om bærekraftmålene de jobber med, og noen av idéene som har oppstått i den forbindelse.

Valgets kvaler: Ansiktsmaling er populært, men hvilket motiv skal man velge?

Byutvikling med sykkelbriller

Prosjektet jobbet for å få flere til å sykle på Saupstad, og gjøre det lettere å sykle i området. Byplankontoret samarbeidet med ungdommene i Demokrati i praksis for å kartlegge hvordan det var å sykle på Saupstad, og hvilke oppgraderinger som var nødvendige for at flere skulle velge sykkelen. Denne kartlegginga har bidratt til oppgradering av gang- og sykkelveger i bydelen, og har vært med å tydeliggjøre behovet for gang- og sykkelbro til Tiller.

I forbindelse med folkehelseuka høsten 2015 ble det arrangert mekkekurs for sykkel i regi av Syklistenes landsforening, med spraymaling og fiksing av avlagte sykler. I tillegg var det stand med flyfoto av bydelen, hvor folk kunne folk merke av yndlingssykkelløyper, ønsker for oppgradering og vanskelige plasser for sykling og gåing. Barnesykkelverkstedet «Pimp my ride» hadde lavterskelfiksing med klistremerker, frynser, wunderbaum og andre ting som kunne gjøre sykkelen fin og spesiell. Totalt ble det fikset rundt 70-80 sykler i løpet av uka.

Våren 2016 var det mobilitetsuke, og et pop-up-sykkelverksted ble arrangert i gamle Saupstad senter. Idéen kom fra deltakere på sykkelkurset for innvandrerkvinner og Aktive Saupstad. Elever fra Huseby ungdomsskole hjalp til med å reparere syklene, sammen med ildsjeler fra Syklistenes landsforening. Totalt ble det fikset nesten 90 sykler. Pop-up-lokalet åpnet for flere aktiviteter og ble en midlertidig møteplass. Samtidig med sykkelverkstedet ble det også vist sykkel filmer, og folk fikk mulighet til å prøvekjøre el-sykler rundt i området.

Prosjekt med mål om å styrke sykkelplanlegginga i bydelen, og å øke sykkelandelen på Saupstad-Kolstad

Trondheim kommune // Miljøpakken // Syklistenes landsforbund // Kommunal- og moderniseringsdepartementet

2015-2016

Pop-up: Sykkelverkstedet holdt hus i Saupstad-senteret. Kyndige sykkelreparatører vurderte tilstand og reparasjonsbehov, og interesserte syklistene fikk også enkle tips til sykkel fiks.

Populært: Familiedag med aktiviteter og internasjonal mat i Huseby idrettspark.

Blokkrock

Kolstad fotball ville utvikle og etablere en bydelsfestival med lokal identitet som kunne samle bydelen til musikk- og kulturopplevelser. I mange år hadde klubben arrangert en årlig konsert med Åge Aleksandersen & Sambandet i Husebyhallen. Nå ville de utvikle dette konseptet til en større festival over flere dager. Frivillige grupper deltok i planlegginga og gjennomføringa av den nye familiedagen.

I 2014 spilte JohnDoe og DumDumBoys i Husebyhallen fredagskvelden. Lørdag var det familiedag med aktiviteter, fotballturnering og internasjonal mat i og ved fotballbanen på Kolstad. Rasmus og Verdens Beste Band holdt familiekonsert på ettermiddagen, før Åge & Sambandet avslutta arrangementet med konsert lørdag kveld. Blokkrock ble gjentatt også i 2015, bare med den endringa at CC Cowboys sto for fredagsunderholdninga. Mandarinsaft tok over stafettpinnen på familielørdagen, som også ble utvida med tryllekunstner på scenen.

Bydelsfestival med familiedag og konserter

Huseby idrettspark

Kolstad fotball // Saupstad frivilligsentral // Trondheim kommune // Områdeprogrammet

Oktober 2014 + 2015

Bærekraftuka 2020

Ulike aktører i bydelen gikk sammen om å arrangere ei bærekraftuke med fokus på lokale kvaliteter og bærekraft i lokalsamfunnet. Arrangementene var åpne for alle, også byens øvrige innbyggere. Heimdal videregående og Huseby ungdomsskole arrangerte egne temauker om bærekraft for sine elever, hvor de blant annet gjennomførte innovasjons-camp i samarbeid med FN-sambandet.

Dette var noen av aktivitetene i bærekraftuka i 2020:

- Fuglekasseverksted og gratis sykkelfiks på Saupstad bibliotek.
- Guidet kunstsafari og guidet byggsafari på Heimdal videregående.
- Bærekraftig torgbasar ved Heimdal bo- og aktivitetstilbud.
- Guidet tur i nærmiljøet om hvordan Trondheim kommune jobber med å utvikle bærekraftige bydeler.
- Lefse & info hadde rullende informasjonstorg for seniorer.
- Skattejakt på utstyrssentralen hos Kolstad fotball.
- Guidet fellestur rundt Saupstadrunden med Trondhjems turistforening.
- Fotokonkurranse med temaet deling hos Saupstad frivilligsentral.
- Skolekonsert på Heimdal videregående med elevbedriften Cadenza UB.
- Kaffeslabberas og plantetips i pallekarmhagen på Midteggan, i regi av gartnergruppa «Dyrking på Saupstad».

Temaue med fokus på bærekraft

Rundt omkring i bydelen

Heimdal videregående // Huseby ungdomsskole // Trondheim folkebibliotek // Gartnergruppa Dyrking på Saupstad // Kolstad fotball // Saupstad frivilligsentral // Trondhjems turistforening // Heimdal bo- og aktivitetstilbud // Vaffel & info // Områdeprogrammet

Urban dyrking på Saupstad

Pallekarmhagen på Midteggen er det første gjennomførte urbane dyrkingsprosjektet på Saupstad. Hagen sto ferdig våren 2016, etter initiativ fra frivillige, NTNU og Midteggen borettslag.

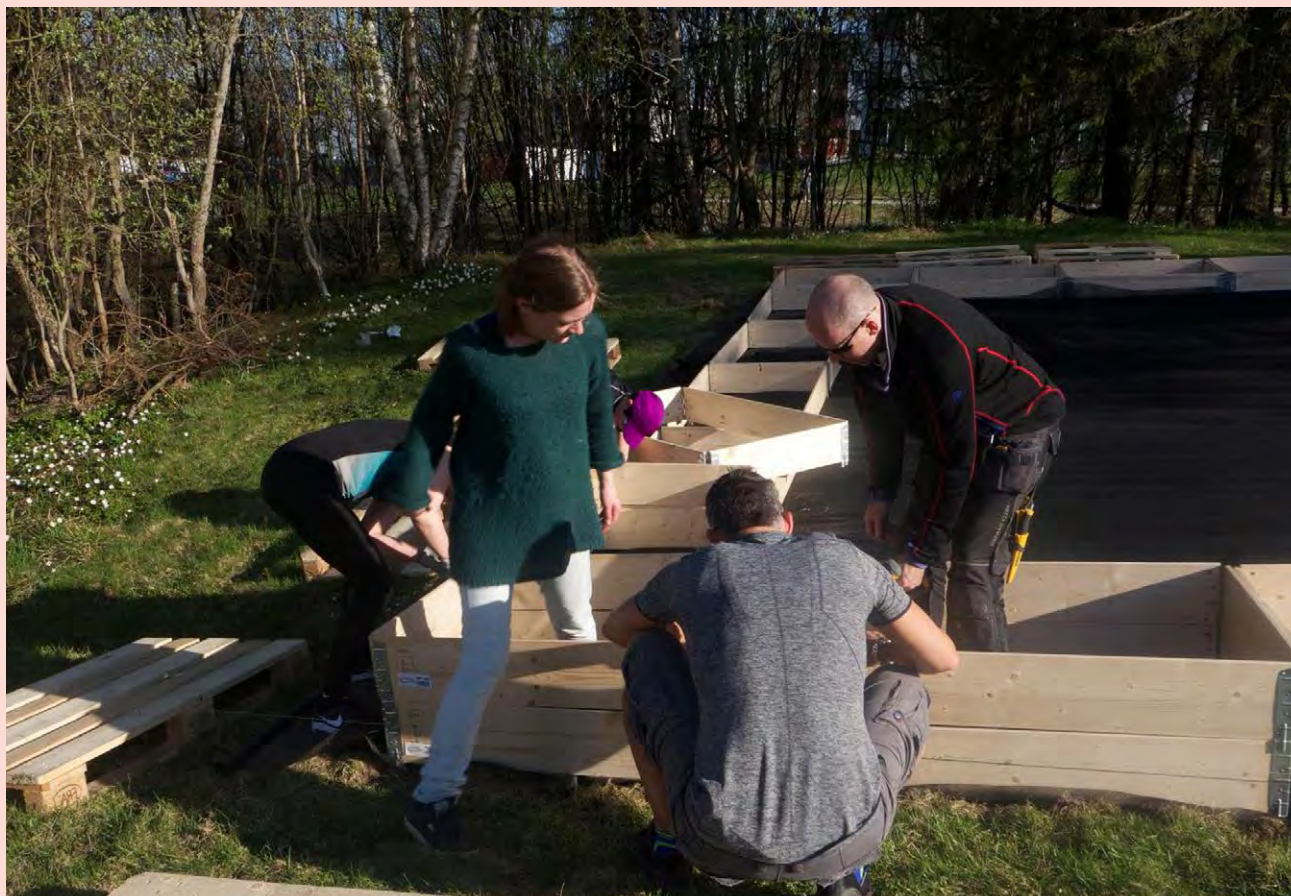
Fra 2016 har gruppa dyrket urter, salater og andre spiselige vekster. For å rekruttere deltakere har instruktører fra Voll gård jevnlig holdt dyrkingskurs for interesserte beboere. Hagen på Midteggen har vært positiv for beboerne, og det har oppstått et lite nettverk omkring aktivitetene. Fra 2018 er prosjektet overtatt av frivillige i dyrkingsgruppa «Dyrking på Saupstad».

Prosjektet ble i 2016 og 2017 støttet med midler og ressurser fra Trondheim kommune, som en del av kommunens satsing på Urban dyrking, i regi av Miljøenheten. NTNU-faget *Ekspert i team – Bærekraftig arkitektur* har også bidratt til å belyse tema knyttet til urban dyrking.

Plantingsprosjekt og felles pallekarmhage på Midteggen, for å styrke stedsidentiteten til Saupstad som hageby

Midteggen borettslag // NTNU
// Trondheim kommune //
Områdeprogrammet

2015–2020

Handy gjeng: Kolstad fotball stiller med arbeidslag for snekring.

Nesten ferdig: Pustepause for arbeidslaget.

Snedige løsninger for vanning: Når ideen først er planta, gror resten av seg sjøl.

Aktive Saupstad

Målet med Aktive Saupstad har vært å styrke folkehelsa ved å få flere beboere i fysisk aktivitet – både gjennom å fortelle om de aktivitetene som finnes, og starte opp nye lavterskeltilbud som er etterspurt, men ikke finnes fra før. Befolkninga ble åpent invitert til å komme med innspill via folkemøter, workshop, forslagskasse, telefon og epost. I samråd med kommunens FYSAK-koordinator valgte beboerne ut 19 tiltak for videre satsing – knytta til kurs, arrangementer og fysisk tilrettelegging av omgivelsene.

Å samle flere mindre prosjekter under én felles paraply har gjort det lettere å treffe ulike grupper. Søbstad vandresti har lettet utfarten til nærturen for bydelens eldste, mens oppgraderinga av skileiken har gjort skistadion til et yndet turmål for de minste. Gratiskurs i sykkelreparasjon gir flere alternativer til aktivitet i frisk luft – som befolkninga lett kan nå via den nyetablerte traséen mellom bydelen og marka.

Samling av forebyggende folkehelseprosjekter i bydelen

Trondheim kommune
// Områdeprogrammet

Mål om å få flere innbyggere i fysisk aktivitet

2014–2017

Barnas skidag

I 2016 og 2017 ble 100 gratisbilletter til Barnas skidag delt ut til barn under 12 år fra Saupstad-Kolstad. De som deltok fikk samtidig gratis skyss til og fra arenaen i Granåsen.

Målet har vært at spesielt barn i familier med innvandrerbakgrunn får skiglede og inspirasjon til å gå mer på ski, gjennom fine opplevelser på Barnas skidag. Barnas skidag er et av Norges største vinteridrettsarrangement for barn og har blitt arrangert siden 1993.

Skidag for barn opp til 12 år

Sparebank1 SMN // Trondheim
kommune // Områdeprogrammet

2016–2017

Ut på tur: Alle deltakerne fikk startnummer – og premie etter endt målgang.

Heldig med været; Bare smil å se i løypene under Barnas skidag.

Påfyll: Jaggu blir man sulten av å gå på ski!

Svømmekurs for ungdom

Boxåpner kultursenter for barn og unge stusset på at gratisbilletter til Pirbadet som ble tilbudt ungdommer ikke ble brukt. De oppdaget etter hvert at dette var fordi en del av guttene der ikke kunne svømme – og etablerte derfor svømmekurs for denne gruppa gjennom Aktive Saupstad.

Åtte gutter deltok fra starten av nybegynnerkurset, som blant annet tok for seg trygghet i vann, dykking og sittende stup. Tre av disse lærte seg å svømme, og samme trio fullførte også videregående kurs, som tok for seg crawl, pusteteknikk og livredning.

Norske ungdomsskoler får statlig tilskudd for å holde kurs for elever som ikke kan svømme. En videre dialog med Huseby ungdomsskole førte til økt prioritering av svømmeundervisning, spesielt for innføringsklassene fra våren 2017.

Nybegynnerskurs i svømming for gutter 13–17 år

Trondheim kommune // Områdeprogrammet // Vestbyen svømme-klubb

2014–2015

Svømmekurs for innvandrerkvinner

Kvinnegrupper på Saupstad-Kolstad har i perioder leid Husebybadet for å tilby aktivitet i vann for kvinner og barn. For å øke sikkerheten rundt disse samlingene, tok gruppa «Kvinner sammen» initiativ til å opprette egne svømmekurs for innvandrerkvinner i Husebybadet.

Totalt 26 kvinner deltok på de to kursene, som varte i 12 uker hver og tok for seg blant annet trygghet i vann, dykking og crawl. I tillegg til å bedre svømmeferdighetene, var det også viktig å styrke det sosiale elementet med å møtes for fysisk aktivitet. Økt aktivitet i hverdagen var også et mål med kursene.

Nybegynnerskurs i svømming for kvinner med innvandrerbakgrunn

Trondheim kommune // Områdeprogrammet // Vestbyen svømme-klubb

2014–2016

Trygg i vannet: Deltakerne lærte ulike svømmestiler underveis i kurset. Illustrasjonsfoto: Serena Repice Lentini.

Markaportalen

Nyetablert gangsti og forbindelse mellom bydelen og friområdet skileiken ved Saupstad skistadion

Trondheim kommune // Områdeprogrammet

Gir lettere adgang til løyper og veier i Bymarka

2018

En ny sti er rydda fra Kongsveien til skileiken, og etablert som en del av løypenettet i Bymarka. Den nye markaportalen forbinder bydelen med skileiken, som også er oppgradert de siste åra. Hensikten med portalen har vært å oppgradere stien med fast dekke og lys, for å gjøre marka tilgjengelig for alle – inkludert barnevogn, rullestol og ski. Markaportalen på Saupstad er en av ti planlagte portaler til Bymarka i Trondheim.

Øverst:

Grundig arbeid: Markaportalen er etablert med skiløypestandard, som en del av løypenettet i Bymarka.

Fleksibelt: Saupstadrunnen er tilpassa de fleste – enten de kommer seg fram på to bein, fire bein eller på hjul.

Saupstadrunden

Turløype på 3,3 km

Trondhjems turistforening //
Trondheim kommune // Område-
programmet

2017

Eksotisk: Skotthyllbanen ved Torplassen er kanskje bydelens best bortgjemte hemmelighet.

Natursti: Quiz går aldri ut på dato.

Noe for de små: De minste koste seg i hoppetauløypa.

Saupstadrunden er en nærtur gjennom Saupstad, Kolstad og Huseby-området på ca. 3,3 km. På turen vil man gå gjennom bydelens karakteristiske hvite bebyggelse og grønne omgivelser. I rundens sørlige del vil du passere Huseby idrettsanlegg og nye Heimdal videregående skole. I rundens østre del kan du ta en avstikker til Dalen aktivitetspark. Kongsvegen krysses på to steder, ved Kolstadflaten borettslag og ved Kolstad kirke, nært urnelunden og Tusenårshaugen.

Under åpninga av runden var det stort oppmøte og ulike aktiviteter ble presentert langs løypa, blant annet historisk quiz og skotthyll. Åpningen ble avsluttet med konsert i Storstua på Søbstad helsehus. Runden er en del av Trondheim kommunes nærturprosjekt – et samarbeid med Trondhjems turistforening. Målet med nærturene er å stimulere til økt fysisk aktivitet i kort avstand fra der folk bor. Noen runder i nærturen ukentlig kan gi et verdifullt bidrag til egen helse!

– Klokken er slagen! En vaskeekte skikkelig loset publikum gjennom åpningsseremonien.

Mange møtte opp til grilling og kulturelt påfyll i godværet.

Elever fra Heimdal videregående skole sørget for skikkelig mai-stemming. Prosjektleder for Aktive Saupstad og FYSAK-koordinator i Trondheim kommune, Astri Heide Vaskinn fortalte om nettverket av turstier som planlegges i området.

Saupstad vandresti ble offisielt erklært åpnet av kommunedirektør Morten Wolden.

Søbstad vandresti

Turløype for de eldre, rundt Søbstad helsehus

Trondheim kommune // Områdeprogrammet
// Heimdal historielag

2015

Befolkningen ønska seg merka turløyper og benker i området. Idéen til vandrestien ble henta fra «Havsteinrunden» hvor beboere blir fulgt fra benk til benk rundt Havstein bo- og servicesenter. Hensikten var å senke lista for å komme seg ut for beboere på Søbstad helsehus. Søbstad vandresti er 610 meter med 6 benker; ca. 100 meter mellom hver. Ved hver benk står et skilt med tekst og bilde fra lokalhistorie samt et forslag til øvelse som kan gjøres ved benken. Lokale ildsjeler sier runden er flittig i bruk. Søbstad helsehus har også brukt kulturstien i internundervisning om demens.

Turløypa fikk navnet «Søbstad vandresti» etter en navnekonkurranse vunnet av Søbstad Spadser- og Humørklubb.

Skiltet ved første benk ble avduket og tilhørerne fikk servert historier fra Saupstad før drabantbyen ble påbegynt.

Samtlige seks benker langs stien inkluderer både en historieleksjon og enkle trimøvelser.

Basketball i SFO

Jets basketballklubb tok kontakt med Aktive Saupstad og ønsket samarbeid om basket i skolefritidsordninga. Aktive Saupstad kontaktet Basketballkretsen og skolene i området. Alle var positive til å øke interessen for basket i området og mer variert aktivitet i SFO-tiden. Baskettilbud i SFO ble prøvd ut høsten 2015 og tilsa at SFO-barna var for små.

Basketball-tilbud på Saupstad skole

Trøndelag basketballkrets
// Saupstad SFO // Trondheim
kommune

2015

Basketball for jenter

Med råd fra Dialogsenteret, kontaktet ei mor Aktive Saupstad med ønske om å prøve ut jentebasket. Det førte til at Byåsen basketballklubb (BBBK) ønsket å etablere tilbud for jenter 13-17, både med innvandrerbakgrunn og norske, fra hele byen.

Tilbudet ble prøvd ut høsten 2016. BBBK fikk halltid og midler til trener og utstyr. Det ble også avholdt foreldremøte med informasjon om tilbudet; trening, ledelse, klesdrakt, kostnader, kamper og lignende.

Etablering av basketballag for jenter

Byåsen basketballklubb // Trondheim
kommune

2016

Basket-entusiaste: Mødrene var i dialog med basketballklubben for å sjekke mulighetene for eget tilbud med jentebasket.

Etterspurt: Sportsaktiviteter er populært i SFO. Illustrasjonsbilde: Channey Tangho.

Oppgradering av skileiken

På den første fellesturen til skileiken høsten 2015, uttrykte de ferske turgåerne ønske om utbedring av området, for å gjøre skileiken mer brukervennlig og inspirerende for alle. I 2017 ble skileiken oppgradert med leike- og treningsapparater, flere bord og benker, ny gapahuk og fast grill.

Terrenget ble også utbedret i skibakken og foran gapahukene. Området ved skileiken har i ettertid blitt en møteplass som er tatt i bruk av alle aldersgrupper. Skileiken er også et yndet turmål blant barnehagene i bydelen.

Nye bord, benker, treningsapparater og grillfasiliteter i friområdet ved Saupstad skistadion

Trondheim kommune // Områdeprogrammet

2017

Guidet tur til friområdet skileiken ved Saupstad skistadion

Beboere i bydelen // Saupstad frivilligsentral // Trondheim kommune // Områdeprogrammet

2015

Felles turdag

Friluftslivets år 2015 utfordret alle til å fremme friluftsliv. Saupstad frivilligsentral tok kontakt med Aktive Saupstad om å etablere en felles årlig turdag for alle på Saupstad-Kolstad. En hensikt var at flere kunne bli kjent med turmuligheter og samlingsplasser i området. Det ble arrangert fire fellesturer til skileiken med felles avmarsj fra Saupstadsenteret. Mange voksne hadde ikke vært der tidligere. Trondheim Bydrift leverte store griller og folk hadde med seg mat og drikke. Det var natursti og leiker for barna. Turdeltakerne ønsket flere benker/bord og fast grill, noe som førte til at skileiken ble oppgradert med nettopp dette i 2017.

Internasjonal folkedans

Gjennom dialog mellom Aktive Saupstad og kvinnegrupper i bydelen dukket det opp et ønske om kurs i internasjonal folkedans. Gjennom to sesonger ble det gjennomført kurs på Kolstad og Saupstad skoler; høsten 2016 med 22 deltakere og våren 2017 med 35 deltakere. Deltakerne hadde bakgrunn fra 19 ulike land og lærte 30 ulike danseformer. Flere av deltakerne har i ettertid meldt seg inn i Trondheim internasjonale danseklubb. Å øke den fysiske aktiviteten og etablere nye sosiale arenaer i nærmiljøet har vært viktige elementer i prosjektet.

Kurs i internasjonale ring- og rekkedanser fra 30 land

Dialogsenteret // Trondheim internasjonale folkedansklubb
// Saupstad skole // Kolstad skole
// Områdeprogrammet

Våren 2016–2017

Kurs for å heve sykkelferdighetene

Trondheim kommune // Miljøpakken

Innvandrerkvinner fra Saupstad-Kolstad som var motivert for å lære å sykle

2015–2016 (Ukentlig over to år)

Sykkelkurs for innvandrerkvinner

Blant innvandrere er det færre kvinnelige syklister enn ellers i befolkninga. For kvinner som ikke har førerkort, vil det å sykle kunne øke både mobilitet og selvstendighet. Aktive Saupstad satte opp sykkelkurs for denne målgruppa.

Seks sykler ble lånt ut av Miljøpakken og gratis sykkelkurs ble gjennomført. Kurset fokuserte blant annet på grunnleggende sykkelferdigheter (balanse, giring og bremsing), og trygghet og oversikt i trafikken. 16 kvinner fullførte; de var veldig motiverte og sa de opplevde mestring, frihet og ønsket nye utfordringer.

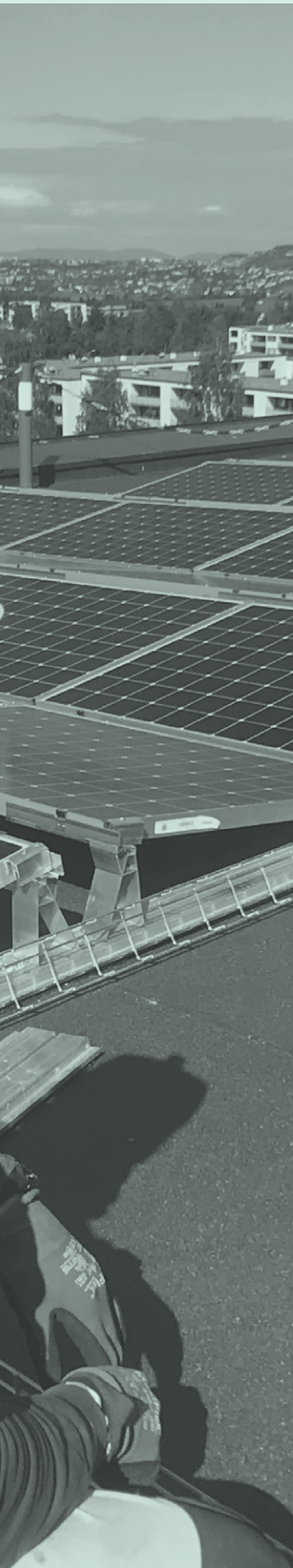
03

Bærekraftig bydel

I 2020 er Saupstad-Kolstad en bærekraftig bydel med variert bolig-sammensetning og høy kvalitet på infrastruktur og offentlige rom.

- 86 **Jump-start: Saupstad sentrum**
- 94 **Mellomrommets magi**
- 108 **Rabattparken**
- 109 **Saupstad gravlund**
- 110 **Aksjon: Blomsterløk**
- 118 **Det lysner i Firbladskogen**
- 121 **Belysning og universell utforming**
- 121 **Felles lysplan for Saupstad-Kolstad**
- 122 **Kunst og belysning i undergangene**
- 124 **Nye stasjoner for metrobussen**
- 125 **Saupstadbrua**

STRAKSTILTAK PÅ TORGET (2014)

Høsten 2014 ble Saupstad lokale sentrum utstyrt med gatemøbler på torget. Da møblene ble tatt i bruk, begynte torget å fungere som en møteplass. Samtidig ble det satt ut blomsterkasser for å pynte opp litt på det hellelagte torget. Møbleringa gjør at torget nå framstår mer helhetlig og sammenhengende.

Oppussing, gjenåpning og videreutvikling av «glemte» byrom i Saupstad sentrum

Mål om å skape et mer attraktivt hjerte i bydelen, både for innbyggere, aktører og potensielle framtidige investorer.

Områdeprogrammet // Nærserter AS // Trondheim folkebibliotek // Barne- og familietjenesten // Søbstad helsehus // Boligstiftelsen for trygdeboliger // KIOR-ordninga (Kunst i offentlige rom)

2013–2020

Jump-start: Saupstad sentrum

Da til og med ungdommen etterlyste flere søppelbøtter på torget, blinket varsellampene i Saupstad sentrum. Sju år senere er varsellampene skrudd av – og lysene i julegata skrudd på.

Bilhav: Store flater er fortsatt prioritert til biltrafikk i sentrum. (Sett mot Saupstad torg.)

Are Risto Øyasæter ^{AØ}

Programleder for
Områdeløft Saupstad-Kolstad.

Sigrid Topsøe-Strøm Gilleberg ^{SG}

Landskapsarkitekt på
Byplankontoret, Trondheim
kommune.

Uterom mellom boligstiftelsens boliger: Mellom Reier Søbstdads vei 30 og 32 er mellombygget revet, og nytt inngangsparti er etablert. Samtidig er uterommet mellom blokkene forbedret med beplantning, sitteplasser og nedsenkede avfallscontainere. Gangadkomsten er adskilt fra parkeringsarealet, og en universelt utforma gangvei mellom byggene knytter nå sentrumsområdet til friområdene bak helsehuset.

**– For den som ikke er lomme-
kjent i Saupstad sentrum:
Hvordan sto det til her da
områdesatsinga starta i 2013?**

AØ I 2013 var næringsgrunnlaget i Saupstad sentrum på kollapsens rand. Butikkene sto i fare for å bli lagt ned, og flere lokaler i sentrum sto tomme og var nedslitte. Det fantes en reguleringsplan for sentrum fra 2008, men ingen hadde satset på utbygging her, fordi kvadratmeterprisene ikke var høye nok. Stedet var rett og slett nedslitt, og tydelig prega av forfall.

SG Samtidig visste vi at bydelens sentrum var det stedet folk oftest besøkte, eller var innom. Undersøkelser viste at området ble sett på som utrygt for barn. Torget var overhodet

ikke tilrettelagt for at folk kunne oppholde seg der – byrommet uttrykte lite omsorg for menneskene.

AØ Når til og med ungdommene i en bydel ber om flere søppelbøtter på torget, så mangler den offentlige oppmerksomheten om bydelens viktigste byrom for 5000 mennesker. Da bør det lyse noen røde varsellamper både hos kommunen og private eiere.

– Hvordan går man løs på en sånn oppgave?

AØ Spørsmålet er jo: Hvordan kan man jump-starte utviklinga av et et bydelssentrum? Det var flere negative kommentarer som gikk igjen i undersøkelsene: For mange biler, mørkt, nedslitt,

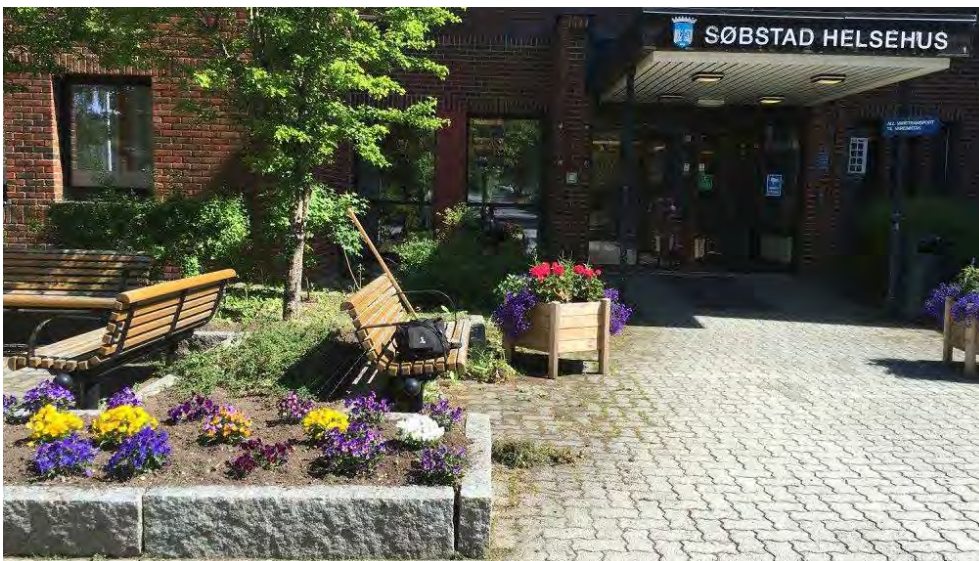
trengt og umoderne. Det var en alvorlig utfordring at bydelens hjerte, altså sentrum, ble assosiert med noe negativt.

SG Medvirkning med ungdomsrådet og noen engasjerte Saupstad-veteraner ga tydelige tilbakemeldinger: «Vi liker ikke parkeringa, at bilene får så stor plass. Vi ønsker oss grønne områder, vi vil gå langs trekker og slippe å se et hav av parkerte biler. Hvorfor har Blisterhaugen fått gro igjen?»

AØ Folk savna det lune torget som de hadde før. De reagerte på at tidligere veiter, snarveier og gjennomganger var bygd igjen og sperra. De opplevde at steder som tidligere hadde vært mulig å komme til via disse passasjene, var blitt til baksider.

Hal og dra: Litt muskelkraft kommer godt med når torget skal pyntes opp.

Favorittplass: Det øvre torget er et spesielt viktig uterom for beboerne på Helsehuset.

Viktig forbindelse: Bibliotekbakken får håndløper, nytt dekke og en hvilebenk i alléen.

SG Opplevelsen av sentrum var i det hele tatt veldig prega av utflytende byrom: store trafikk-arealer, upersonlige flater og lite intimitet. Sentrum ble i liten grad sett på som et sted for folk i alle aldre.

- Hva er det viktigste å ha i mente når man utvikler et bydelssentrum?

AØ Det er viktig at et sentrum skal oppleves som åpent og inviterende for alle. At det er et positivt sted som beriker dagliglivet ditt, hvor du kan få gjort daglige ærender på en hyggelig, praktisk og nær måte.

SG Torg, gater og gangveier i et bydelssentrum må fungere som en helhet. Men det er ofte vanskelig fordi det er ulike eierinteresser og ulike leietakere inne i byggene. Ansvar for drift og vedlikehold er delt mellom kommune og private, med grenser som er usynlige for folk flest. I et lokalsentrum er det jo ikke sånn at én aktør har hele ansvaret.

AØ Litt av utfordringa på Saupstad var at det offentlige byrommet var så utflytende og udefinert at ingen klarte å forholde seg aktivt til det. Dermed viste aktørene i sentrum heller ikke den omsorgen for området som de burde, og over tid har byggene i sentrum begynt å framstå som lukka og avvissende.

SG Vi har jobbet mye med å bygge en tillitskultur og ei felles forståelse over tid, om hva som er viktig i et bydelssentrum. Vi har arrangert mange møter med både leietakere og eiere for at det skulle føles trygt å snakke

om hvordan man selv opplevde området. Kunnskapspåfyll har også vært nødvendig.

AØ Ja, områdeprogrammet har arrangert workshops og studietur med aktører i sentrum, for å skape forståelse og interesse for hva et godt sentrum i en bydel kan være. Gjennom disse møtene fikk vi også et slags mandat fra kommunen og private grunneiere, til å prøve ut ting rundt torget på Saupstad. Vi har fått aksept for at vi kan leike oss litt her, med store og små tiltak – uten å måtte spørre om lov til alt mulig.

- Hvilken rolle har de offentlige aktørene, med sine bygg, i å utvikle et lokalsentrum?

AØ Det er ingen tvil om at de offentlige tjenestene – helsehus, bibliotek, familiekontor, bo- og aktivitetstilbud – spiller en viktig rolle i et lokalt bydelssentrum. Derfor har vi utfordra dem på å åpne og modernisere virksomhetene sine mot det offentlige rommet. Offentlige etater må bli bevisst på denne åpenheten og forstå at de har et ansvar for å bidra til kvalitet og utvikling.

SG Folk vil jo veldig gjerne ha småbutikker, kaféer og restauranter. Så hvis de offentlige aktørene vil ha dem tilbake, så er det også kommunens ansvar å jobbe mer kreativt, med hvordan vi kan gjøre det mulig med levedyktige lokalsentra i byen. Sentral plassering av nye skoler bidrar også til næringsgrunnlag og aktivitet i nye Saupstad sentrum.

- Så hvordan gjør man et lokalsentrum levedyktig på sikt, da?

AØ I stedet for å lage en ny stor plan for Saupstad sentrum har vi heller spurt oss: Hvordan kan vi øke sjansen for at private planer realiseres? Vi har planlagt utviklinga gjennom å være til stede, observere, og deretter legge til mindre elementer. Hvert enkelt tiltak trenger ikke nødvendigvis virke så viktig alene, men til sammen har de vist seg å ha effekt.

SG Ja, ta for eksempel Rabattparken mellom helsehuset, torget og parkeringsplassen. Her introduserer staudebedet og den nye trerekka noen park-elementer sentralt i sentrum. Den lille parken blir et bilde på hva vi ønsker oss i framtida.

AØ Det er viktig å bidra til bevegelse i riktig retning. Og selv om det jo fortsatt er tvil om det vil lønne seg å investere i nye boliger og butikkssenter i sentrum, så tror jeg tvilen er mindre enn før. Og jeg tror investeringsvegringa krymper for hver gang vi får på plass noen mindre prosjekter som øker stedets attraktivitet.

- Hva har vært den største overraskelsa underveis?

SG Man skal kanskje ikke si at man er overraska over at ting har gått riktig vei? Men sentrum hadde jo stagnert; det var tungt å komme i gang, og det var uklart hvem som kunne gjøre hva. Det kunne virke som man trengte enorme pengesummer for å gjøre ei endring.

AØ Men ved å jobbe skritt for skritt, med små prosjekter hvert år, så har snøballen rulla. Og plutselig har det trange, kjipe, mørke smuget blitt ei hyggeligere gate,

Brenner for sentrum: Hilde Våbenø Markussen (programleder 2013–2017) og Are Risto Øyasæter (programleder 2017–2020) har begge hatt et spesielt hjerte for Saupstad sentrum.

Store flater: Saupstadtorget har fått nye møbler. Foto: Sara Husby, Trondheim kommune.

Veita etter: Fra korridor til byrom. Ved gangadkomsten fra bussen til Saupstadtorget har fasaden trukket seg tilbake og åpnet seg mot torget.

Forsøk: Plantekasser var ett av flere underveistiltak på torget.

Skal det være ei plate? Det rullende infotorget Vaffel og info skaper treffpunkter for den eldre garde og formidler info om kommunens tilbud for seniorer. Her fra et besøk på torget. Foto: Laura Podoski, Trondheim kommune.

Snarvei: Torgportalen var stengt i mange år – i 2020 ble den åpna på ny. Forbindelsen gjør det enklere å komme seg fra torget til Blisterhaugen, skolene og Huseby idrettspark.

med lys i vinduene, inntrukkede inngangspartier, basar og julebelysning. Nå kan du slå av en prat med kjentfolk under tak, og kikke litt i vinduene til apoteket. Her er det mye å bygge videre på.

SG Ofte roper man på en stor plan og store investeringer; det har vi ikke hatt mulighet til. Men vi har kunnet bruke noen små midler til å utløse noen større – og det har fungert. Kanskje tar det sju år å bli enige og forstå hvordan tingene henger sammen. Og kanskje ligger kulturutviklinga nettopp der, at flere små skritt bidrar til noe mer. Nærserter AS har de siste årene investert store summer, og både bibliotek og helsehus er oppgradert og har åpna seg mer mot omgivelsene, for eksempel.

- Hvordan ser dere for dere at Saupstad sentrum blir i framtida?

SG Jeg håper vi klarer å temme bilbruken, for det er fortsatt for mye trafikk. Jeg håper at folk får et så stort eierskap til torget at de tør å si fra når folk kjører innpå der, og at bilistene skjønner at de må underordne seg fotgjengerne mer. Det er fortsatt noen biler på torget, men tidligere var det jo nærmest fritt fram. Så det er bevegelse i riktig retning – og håp.

- Et håp om et sentrum som tar bedre vare på menneskene enn på bilene?

AØ Jeg håper det kommer flere butikker, og mange flere boliger, og at Saupstad sentrum blir et fantastisk sted i Trondheim. At man i nær framtid kan finne nye boliger med utsikt helt til fjorden, hvor man kan bo nært skolene, bydelsparkene, marka og de dagligdagse funksjonene som finnes her. Og ikke minst: at det å bo i sentrum blir sett på som verdifullt, uansett hvor god råd du har.

SG Også håper jeg at Saupstad, som andre sentrum, i framtida inviterer til å gå ut av bilen og gå deg en tur, fordi du har lyst til å oppleve stedet. Det gjenstår fortsatt masse arbeid her, men jeg håper sentrum vil få enda større verdi i årene som kommer.

- Jeg håper det kommer flere butikker, og mange flere boliger, og at Saupstad sentrum blir et fantastisk sted i Trondheim.

Ny uformell møteplass:

Utebiblioteket er en anledning til å slå seg ned for en prat på vei til og fra. Foto: Sara Husby, Trondheim kommune.

Inkludering: Det nye utebiblioteket har rom for både to- og firbeinte. Foto: Sara Husby, Trondheim kommune.

Hogst i sentrum: Trondheim bydrift rydder på Bliesterhaugen – som transformeres fra skogteig til bydelspark.

Hun har balansert på kantstein i rushtrafikken, halt seg opp
hålleklatte bakker etter hendene – og nesten gått i krigen
for ti meter gressplen. I jakten på sammenhengene finner
landskapsarkitekt Sigrid Gilleberg oftest gull i de magiske
mellomrommene.

Mellomrommets magi

Sigrid Topsøe-Strøm Gilleberg ^{5a}

Landskapsarkitekt på Byplan-
kontoret, Trondheim kommune.

Erfaring fra privat praksis som
landskapsarkitekt, og kommunal
sektor som saksbehandler og
prosjektleder.

Koordinerer innsatsen som by-
utviklingsområdet i kommunen
gjør på Saupstad-Kolstad.

Spesielt opptatt av uterommenes
betydning og potensial for å skape
hverdagsglede.

- Vi har en tendens til å glemme mellomrommene – men uten dem forsvinner helheten. Uteromsplanen forplikter oss til å ta vare på dem.

Uteromsplanen er rett og slett en en magisk døråpner i kommunale byggeprosesser

– Sigrid Gilleberg

SG Vi har en tendens til å glemme mellomrommene – men uten dem, forsvinner helheten. Uteromsplanen forplikter oss til å ta vare på mellomrommene. Planen er rett og slett en magisk døråpner i kommunale byggeprosesser, sier Sigrid Gilleberg.

– Fortell oss mer om denne uteromsplanen!

SG Uteromsplanen, eller strategisk plan for uterom på Saupstad-Kolstad, som den egentlig heter, er et verktøy for å oppfylle visjonen om Frodige Saupstad-Kolstad. Den kan brukes som dialogverktøy mellom de som bygger og de som bor i bydelen, og forplikter utbyggere til å vurdere alle nye prosjekter opp mot en helhet.

– Jeg tror nesten du må forklare hva som gjør dette til en døråpner.

SG Gjerne! Det geniale med denne planen er at den gjør det enkelt å bry seg på tvers av fagfeltene, spørre og grave – mer enn det som er vanlig i kommunen, tror jeg. Vi har jo egentlig ikke noen grunn til å

blande oss borti ting vi ikke jobber direkte med, hos andre enheter som også jobber med utviklingsprosjekter på Saupstad-Kolstad, selv om det kan være interessant. Vi har jo ulike ansvarsområder. Sånn er det vel for de fleste som jobber i store organisasjoner.

Heldigvis åpner denne uteromsplanen for at jeg kan si «Hei, vent et øyeblikk. Mens vi er inne på dette temaet – har dere tenkt på dette?»

– For mange innbyggere vil det kanskje høres rart ut at de som jobber i kommunen ikke snakker sammen.

SG Vel, vi snakker jo absolutt sammen. Men Trondheim kommune har veldig mange byggeprosjekter gående samtidig: nye skolegårder, uterom i barnehagene, sykkelveier, skoler. Små og store ting. Selv om jeg er trygg på at disse blir gjennomført på en god måte av andre i kommunen, og vi deler med hverandre gjennom ulike fora, er det vanskelig å være oppdatert på alle detaljer til enhver tid. Ulempen med å fordele ansvaret

på den måten, er at mellomrommene ofte blir glemt. Heldigvis gir denne planen oss «plikt» til å jobbe nettopp med de områdene som tradisjonelt ikke dekkes opp, de fysiske mellomrommene og grenseoppgangene. Det gir store fordeler for innbyggerne, slik jeg ser det.

– Hvilke fordeler da?

SG Det gjør det lettere å passe på at de store fysiske byggeprosjektene henger sammen, og ikke bare blir liggende hver for seg, som enslige «øyer». Slike «øyer» er i seg selv ofte godt ivaretatt, men til sjuende og sist er det mellomrommene som får det til å henge sammen.

Spesialiserte uterom, som for eksempel en skolegård, er jo planlagt spesielt for elevene. Men en skolegård kan jo også brukes av flere, for eksempel folk i nabolaget, til ulike tider på døgnet. En måte å sy sammen en helhet på er å tenke på andre enn sin egen målgruppe, enten det er skoleelever, kunder i en butikk, eldre eller barn i barnehage. En overordna strategi gjør det lettere å se potensialet og

FRODIGE SAUPSTAD: STRATEGISK PLAN FOR UTEROM

Politisk vedtatt plan for uterommene på Saupstad-Kolstad, fra 2016.

Trondheim kommune // Byplankontoret // Agraff arkitekter // Trøndelag fylkeskommune // frivillige lag og foreninger // innbyggere i bydelen

Planen er et verktøy for å se ulike byggeprosjekter, oppgradering av infrastruktur og utvikling av uterom i sammenheng. Den peker på sentrale utfordringer knytta til uterommene i bydelen, og anbefaler grep for å løse disse. Samtidig forplikter den utbyggere til å vurdere alle nye prosjekter opp mot helheten i bydelen.

Planen legger spesielt vekt på parker, plasser, aktivitetsområder og gangveier. Estetisk og karakterskapende belysning i parker og plasser bidrar til innbydende og attraktive byrom, som inviterer til å bruke byen på nye måter om kvelden.

Store offentlige uterom er et fellestrekk for mange drabantbyer. Dersom de utnyttes godt, representerer de et enormt potensial for å tilføre områdene merverdi i form av identitet, aktivitetstilbud og opplevelseskvalitet.

Planen er også brukt som døråpner og dialogverktøy. Den introduserer et felles språk med nye begreper som gjør utviklingsarbeidet mer demokratisk.

Store investeringer innenfor skole/barnehage kan også utnyttes som generatorer for å løfte de offentlige uterommene. Med ei målretta samordning av tiltak kan både store og små prosjekter bidra til en positiv transformasjon av de offentlige rommene over tid.

Oppgraderingene i bydelen er gjort i samarbeid mellom borettslagene i bydelen, Husbanken, Miljøpakken og Trondheim kommune.

Landskapsarkitekt Sigrid Gilleberg.
Foto: Rune Petter Ness, Adressa.

Før

Helsehuset/Blisterhaugen: Ei smal bru og ei stengt dør inviterte verken til å komme inn – eller til å komme ut.

Solfylt bakside: Ingenting å gjøre her, selv om sola skinner. Her kunne det vært kort vei til torget – i stedet måtte du ta en lang omvei.

Etter

Helsehuset/Blisterhaugen:
Ny terrasse, nye utemøbler, nytt inngangsparti. I mellomrommet mellom Blisterhaugen og Søbstad helsehus har det oppstått en ny møteplass – både for de som besøker Blisterhaugen og for de som bor på helsehuset.

Bord, benker, utekjøkken, belysning og inngang til biblioteket:
Her kan avisleserne ta med seg lesestoffet ut, og barnehagebarna kan ta matpakken i friluft.

Før

Utebiblioteket: Utebiblioteket og torgportalen er et samarbeidsprosjekt mellom Nærserter AS, Trondheim folkebibliotek og områdeprogrammet.

Etter

Fra blindvei til snarvei: Den nye hovedatkomsten til torget fra sørøst ble raskt tatt i bruk.

Før

Reier Søbstds vei: Inngangspartiet til mange av beboerne her – ikke så trivelig å bli møtt av søppelkassene!

Ringvegen: Goldt parti langs bydelens mest trafikkerte gangvei – mellom de frodige uterommene ved Blisterhaugen og Kolstad barnehage. Her var det lite grønt å se ut på fra balkongene.

Etter

Reier Søbstds vei: Velkommen hjem! Nytt uterom på terrassen, med utsikt til vakre Søbstds gård og enkel atkomst til vandrestien og friarealet på baksiden. Og rullatoren kan parkeres under tak.

Ringvegen: Ti kirsebærtrær ble plantet høsten 2020. Trærne pynter opp og gir glede hele året.

mulighetene for merverdi for innbyggerne.

- Med andre ord: hvis vi glemmer disse mellomrommene, så blir nærmiljøet dårligere?

^{SG} Sagt litt enkelt, så er det fare for det, ja. Jeg tror det betyr mye for folk at de kan gå igjennom dagen sin og føle at det er vakkert, frodig og funksjonelt der de bor, og at stedet henger sammen.

Vi kan tenke på helheten og kontinuiteten som en slags reiseopplevelse. At du gjennom dagen din har noen fine opplevelser på veien, at den «reisen» er tenkt på og komponert. Enten du går kort eller langt, så skal du få sansene stimulert og utfordret – det er også et folkehelseperspektiv i dette.

- Har du et eksempel?

^{SG} Ja! Mellom Søbstad helsehus og Saupstad torg er det en bratt bakke som kan være litt vanskelig å forsere for de eldre. Der ville vi få på plass en håndløper, så vi tok oss en tur for å se på saken

sammen med Trondheim bydrift.

Mens vi sto der, nevnte jeg at vi også hadde mulighet til å kjøpe «attåt» en ny hvilebenk. Da kom det fram at de faktisk hadde noen stående, som ligna litt på de som sto der fra før. Potensialet i denne bratte bakken er noe vi har jobba mye med. Jeg vet ikke helt hva vi får til, men jeg håper og tror at denne «motbakken» skal bli en liten perle i Saupstad sentrum.

- Hvilke andre mellomrom har dere tatt tak i, da?

^{SG} Tja, i andre mellomrom har det blant annet oppstått nytt utebibliotek, potetåker, epleskog og en veldig populær ny gangvei inn til torget på Saupstad. Jeg er veldig stolt over at kommunen har fått til disse prosjektene i løpet av områdeprogrammet – dette er prosjekter som virkelig bidrar til livskvalitet for innbyggerne.

Dessuten har vi fokusert på mellomrommene for å knytte bydelen bedre sammen. Blant annet ved å gjøre det enklere å gå og sykle mellom de ulike

stedene. Det var mange gode gangveier i bydelen fra før, men det viste seg at folk ville gå flere steder – blant annet langs Saupstadringsen. I løpet av de nærmeste årene vil det bli sammenhengende gangvei langs Saupstadringsen, det er vi mange som gleder oss til. Flere av de gamle gangveiene har også blitt oppgradert. Det finnes jo ikke penger til å fikse alt i en smell, så det har vært et puslespill å få det til.

- Så kommunen sparer både tid, penger og miljø, samtidig som det gjør livet bedre for folk i nabolaget? Det tror jeg nesten kvalifiserer den trønderske hedersbetegnelse «ikke verst» ...

^{SG} Nåja – dette er jo veldig små investeringer, sammenlignet med en skolegård, for eksempel. De fysiske byggeprosjektene vi jobber med er veldig forskjellige, også i omfang. Men likevel: når uteromsplanen slår fast at alle prosjektene er viktige brikker i å svare ut strategien, hjelper det oss å ta grep for å sørge for at resultatet ikke bare blir «godt nok», men en styrke for bydelen.

- Her tror jeg vi trenger et eksempel til.

^{SG} La oss ta Huseby barne-skole og ungdomsskole. Disse skolene får uteområder som både grenser til fotballbanen og uterommet ved nye Heimdal videregående skole, som har park og torg. Dette er blitt et veldig viktig møtested i bydelen. Både uteområdene og fotballbanen har høy kvalitet og er planlagt i detalj. Men overlappen mellom den nye skolegården, parken og fotballbanen manglet, grensen gikk i gang- og sykkelveien. Midt i dette området mellom gangveien og fotballbanen, utenfor skolegården, ligger det et bitte lite areal, ti meter bredt. Så vi la inn krav i reguleringsplanen om at dette også måtte opparbeides for lek og opphold. Og da var det noen som lo godt, altså.

- Ja, fordi de mente det bare kunne være gress der?

^{SG} Ja, nærmest at det var så smalt at det ikke var vits å bruke energi på. Javel – men den lille flekken er også et kjempeviktig kommunikasjonspunkt mellom

skolen og banen. Her er det mulig å komme inn og ut av leiken. Ved å opparbeide mellomrommet der, utnytter vi arealet bedre, så banen oppleves som en del av skolegården. Det er ikke bygget ferdig enda, men jeg er sikker på at det blir bra.

I tillegg bor jo folk veldig tett på det samme området. Så når skolegården ligger nesten oppå bydelsparken, må den utformes og møbleres sånn at den kan brukes på kveldstid, og at det er OK å bo i nærheten. Det er en styrke for de som bor her. Og dette tror jeg rett og slett ikke hadde blitt fanga opp så tydelig hvis vi ikke hadde satt fokus på det.

- Så det ble slutt på fliringa?

^{SG} Hehe. Ingen kommentar. Neida, spøk til side: Vi jobber på nye måter, og bidrar til endringsprosesser i en stor organisasjon med tung fagkunnskap. Da er det naturlig å forvente seg litt skepsis. Heldigvis opplever jeg at vi faktisk klarer å bidra til endring, da.

- Så bra. Hvordan ser du for deg at kommunen vil utvikle seg på sikt av å jobbe på denne måten?

^{SG} Jeg tror det skaper bedre dialog med innbyggerne. En fagperson kan komme til et sted, og bruke sin objektive fagkunnskap til å gi råd, med godt resultat. Men det er likevel ikke det samme som å utvikle planen for stedet sammen med de som bor der. Jeg tror dét bygger større trygghet, både for kommunen og for innbyggerne. Når vi gjør det, tror jeg investeringene vi gjør treffer bredere. Målet er jo at 2+2 blir 5, at vi hele tiden får større verdi ut av investeringene. Da er det på vei til å bli noe vi kan være stolte av.

Før

Rabattparken: Grei til å lagre snøhaugen på, men ikke så mye mer enn det. Den gamle rabatten hadde ingen funksjon, og tilførte lite.

Etter

Rabattparken: Tulipaner og trær er en god start. Etter hvert kommer det staudebed – og en kant må til for å beskytte parken mot bilene. Prosjektet er et samarbeid hvor planen er at kommunen etablerer, og sentereier drifter.

Rabattparken

Mini-park på trafikkøy ved Saupstad torg

Trondheim kommune
// Områdeprogrammet
// Nærserver AS

Strakstiltak for å skape
avstand mellom torget
og parkeringsplassen

2019

Ti trær og et stort staudebed er planta på den gressklede trafikkøya mellom parkeringsplassen og torget. Rabattparken bidrar til å utvide og forskjønne torget, ved at den store parkeringsplassen i sentrum visuelt «flyttes» litt lenger unna området hvor folk oppholder seg.

Idéen til parken kom etter innspill fra beboere, som både ønsket å forsterke grøntdraget i sammenhengen mellom nedre og øvre torg, og få bilene på avstand. Målet med beplantninga i sentrum er å gjøre torget til et hyggeligere sted å være for de som går, sykler og oppholder seg der.

Prosjektet er igangsatt av områdeprogrammet, og er tenkt som et langsiktig samarbeid mellom Trondheim bydrift og Nærserver AS, som på sikt vil ta over driften av rabattparken. Prosjektet er en del av tiltakspakken «Frodige Saupstad – strategisk plan for uterom» som har som mål å forskjønne og forsterke bydelens grønne rom og arkitektoniske arv som hageby.

Saupstad gravlund

Kirkelig fellesråd i Trondheim skriver: «Når «tro møter tro» kan resultatet bli dialog og gjensidig respekt – ikke spenning og konflikt.» Saupstad gravlund er et viktig symbol og landemerke i lokalmiljøet, et sted for refleksjon og ettertanke. Norge er et samfunn med livssynsmangfold, og deler av gravlunden er derfor spesielt tilrettelagt for muslimer. Lundene er opparbeida med parkmessig standard og er tilgjengelig for alle.

Ny gravlund sør for Kolstad kirke

Kirkelig fellesråd // Trondheim kommune // Forum arkitekter

Behov for ny gravlund i bydelen, planlagt lenge i overordna planer.

2014

Spiller på flere strenger: Saupstad gravlund er anlagt som bydelspark.

Aksjon: Blomsterløk

Den opprinnelige tanken om Saupstad-Kolstad som frodig hageby har igjen fått vind i seilene. I løpet av de siste tre årene har en ny tradisjon slått rot i bydelen – bokstavelig talt.

Opplagt valg: For disse tre jentene var det ingen tvil om hvor det skulle plantes. Villtulipaner og perleblomster havna i jorda på jentenes yndlingsplass – under favorittreet bak Heimdal videregående skole.

– Bydelen er rett og slett begeistra! Ungdommene vil gjerne være med å plante, forteller Kine Goodman, samfunnskontakt ved Heimdal videregående skole.

Rundt 150 elever deltok i 2020-aksjonen, som er den tredje blomsterløkaksjonen som er gjennomført i bydelen.

– Løkaksjonen har blitt en tradisjon for skolen og nærmiljøet, og alle studieprogrammene er veldig engasjerte i plantearbeidet, bekrefter Kine.

Prosjektet har utviklet seg fra det som først var en stunt-aksjon i 2018, via kunstprosjektet på Bliesterhaugen i 2019, til å være en del av temauka for kultur og bærekraft på Heimdal videregående skole i 2020.

– Det første året delte vi ut 15.000 løk etter kom-og-forsyn-deg-prinsippet. Folk ble oppfordra til å sette dem ned nesten hvor de ville – så lenge det var i et av bydelens mange felles uterom, bekrefter løk-general Are Risto Øyasæter.

– Det var spennende å se hvor blomstene kom opp året etter.

Høsten 2019 var blomsterløkaksjonen en del av utviklinga av Bliesterhaugen, den nye bonus-parken bak Saupstadsenteret. Kunstnerne Bjørg Nyjordet og Magnar Gilberg fikk med seg over 400 frivillige som satte ned tulipanløk og annen blomsterløk.

Målet med å plante alle blomstene er både å styrke beboernes eierskap til de offentlige uterommene, og å understreke Saupstad-Kolstad som en frodig, fargerik og mangfoldig bydel.

BLOMSTERLØKAKSJONEN

- Årlig blomsterplantingsevent på Saupstad, Kolstad og Huseby.
- Hvert år i oktober settes mange tusen blomsterløker ned i jorda rundt omkring i bydelen.
- Blomsterløkene deles ut på torget etter kom-og-forsyn-deg-prinsippet.
- De kan plantes hvor som helst, så lenge det er i et av bydelens fellesområder.
- Skoler, barnehager, borettslag, frivillige foreninger og enkeltpersoner legger årlig ned en omfattende dugnadsinnsats i ukene før frosten kommer.
- Målet med blomsterløkaksjonen har vært å bygge tilhørighet til bydelen gjennom å få beboerne til å plante blomster på sine yndlingssteder.
- Samtidig har aksjonen bidratt til å forskønne og understreke bydelens opprinnelige historie som hageby.
- Idéen ble lansert av en beboer i bydelen. Inspirasjonen kommer fra Steinkjer, som årlig planter én tulipan per innbygger i kommunen.
- 2018 var det første året aksjonen ble gjennomført. Nærmere 500 hobbygartnere satte ned om lag 15.000 blomsterløk rundt omkring i bydelen.
- I 2019 fokuserte aksjonen på bievennlige blomster, i forbindelse med kunstprosjektet på Bliesterhaugen. Om lag 24.000 blomsterløker ble satt ned, de fleste i sentrum.
- I 2020 fortsatte Heimdal videregående tradisjonen, ved å sette ned rundt 4500 løk omkring skolen, og ved den nye Torgportalen ved Saupstadtorget.

Dreisen på det: Først går det tregt å plante i ubearbeida jord – men riktig verktøy er som kjent halve jobben.

Sår spire: Sigrid fra byplankontoret planter idéer – dagen før dagen.

Hobbygartnere: Nina, Johan og mamma Christina gleder seg til å plante krokus og perleblomster utenfor blokka si på Midteggen.

Are framhever frivilligheten på Saupstad-Kolstad som nøkkelen til at blomsterløkaksjonen har blitt en gjentakende suksess. Det er rett og slett morsomt for mange å plante løk.

– I bydelen her myldrer det av folk som hver dag legger ned atskillige arbeidstimer i å gjøre en innsats for nærmiljøet sitt. Totalt har mer enn 1000 personer deltatt i løpet av disse tre årene, sier han.

– De to siste årene har vi særlig konsentrert plantinga i og rundt sentrum av Saupstad, der nye uterom som Blisterhaugen, nye forbindelser og utebibliotek gjøres hyggeligere med fargerike blomster.

Tanken om å plante tusenvis av blomster i bydelen er kortreist på flere måter.

– Idéen kommer opprinnelig fra Steinkjer, der bygartner Finn Rossing gjorde det til en årlig tradisjon å plante én tulipan for hver innbygger i byen. Idéen ble fanget opp av en beboer på Saupstad som tipset oss i områdeprogrammet. Enda et eksempel på at innbyggerne her bryr seg om plassen hvor de bor, sier programlederen.

Det lysner i Firbladskogen

God utebelysning gjør at alle føler seg tryggere når de ferdes i mørket. I Trondheim er belysning en integrert del av arbeidet med å skape et samfunn som inkluderer alle.

Rydding, belysning og kunst langs gangveien i Firbladskogen

Saupstad-Kolstad ungdomsråd
// Olsson & Linder // Trondheim
kommune // Områdeprogrammet

Tiltak for at skoleveien gjennom skogen skal oppleves som tryggere for elevene i Romolslia

2015

Setter preg på eget nærmiljø:
Huseby ungdomsskole sto for kunsten i skogkanten i Firbladskogen.

Tekst: Kommunesektorens organisasjon/Felix Media

– Vi bør legge større vekt på utebelysning. Opplever flere det som trygt å bevege seg utendørs i mørket, vil det ha positiv effekt på folkehelsen. Særlig i vinterhalvåret er det jo mørkt store deler av døgnet i det meste av landet, sier Solveig Dale, rådgiver for universell utforming i Trondheim kommune.

Ungdom tok initiativet

En av dem som bidro til å sette belysning på dagsordenen var Maria Postholm Mogstad. Da hun var elev på Huseby ungdomsskole gikk skoleveien gjennom Firbladskogen, som forbinder Saupstad-Kolstad med Romolslia.

– Mesteparten av året var det mørkt da vi gikk til og fra skolen. Selv om det var lys, og vi gikk tre jenter sammen, så følte vi oss ikke trygge. Det var ubehagelig å gå der, forteller Maria. Hun satt på den tiden i Saupstad-Kolstad ungdomsråd, som tok saken videre til programledelsen for områdeprogrammet. Der ble innspillet om bedre belysning tatt godt imot.

Medvirkning gir gode løsninger

– Sammen med lysdesignere fra det svenske firmaet Olsson & Linder fikk ungdommene leike seg med lys, og se effekten av ulike typer lyssetting, forteller Magnhild Lunde. Hun er landskapsarkitekt i Trondheim kommune, og prosjektleder for oppgraderinga av snarveien gjennom Firbladskogen.

En av nøklene til trygghetsskapende belysning er ifølge landskapsarkitekten å ikke bare konsentrere seg om veier og underganger. I Firbladskogen er også sideterrenget langs veien opplyst, det samme er sidemurene og vegetasjonen ved inngangen til undergangen. Den er dessuten markert med rødt lys, som danner en portal.

Offisielt: Lokalpolitiker Ferhat Güven (Ap) sto for snorklippinga for belsyningsprosjektet i Firbladskogen.

– Når du ser undergangen lenge før du kommer dit, og området rundt også er opplyst, så blir den mindre skummel, sier Magnhild, og legger til at det også var viktig å rydde opp i vegetasjonen langs gangveien.

Kommunen har også lyssatt små skulpturer langs gangveien – blomster og sommerfugler laget av ungdomsrådet og elever fra valgfaget Demokrati i praksis. Skulpturene bidrar til en varm og imøtekommende stemning, og fungerer samtidig som orienteringselementer underveis.

Verdifullt for elevene

Hun som satte det hele i gang, synes resultatet av prosjektet har blitt fint og oversiktlig.

– Det oppleves så mye koseligere, ikke innestengt og bortgjemt som før. Det er kjempegøy å se at ungdomsrådets medvirkning faktisk har gitt resultater, og jeg tror det er noe som elevene i Romolslia setter veldig stor pris på, sier Maria.

Belysning og universell utforming

Borettslagene ønsket seg mer belysning i bydelen, og ville samtidig øke kunnskapen om temaet. Det ble søkt midler til å øke kompetansen lokalt. For å skape engasjement og eierskap til prosjektet, ble innbyggermedvirkning valgt som metode. Gjennom fire arbeidsverksteder fikk deltakerne i lysprosjektet lære om lysdesign, peke på utfordringer, foreslå løsninger og teste dem i sitt eget nabolag. Belysningsbehovene i bydelen ble kartlagt underveis i prosjektet, blant annet gjennom ei lysvandring med prøvebelysning montert på forskjellige steder i bydelen. Denne brede medvirkningsprosessen la grunnlaget for en felles lysplan for bydelen.

Arbeidsverksteder, kurs og prøvebelysning

Borettslagene // Trondheim kommune // Husbanken

Øke kompetansen om belysning og universell utforming

2016

Felles lysplan for Saupstad-Kolstad

Den felles lysplanen for Saupstad-Kolstad er en strategisk plan som omfatter alle steder i bydelen som har eller trenger belysning, og som eies av borettslag, kommunen eller fylkeskommunen. Målet med planen er å gjøre bydelen tryggere og mer tilgjengelig for alle beboere.

Lysplanen er innovativ fordi den er laget både for private og offentlige områder, og har universell utforming som bærende prinsipp. Planen gir både private og offentlige aktører felles retningslinjer når lysanleggene på Saupstad-Kolstad skal oppgraderes.

Med bakgrunn i lysplanen har Miljøpakken etablert ny, trygghets-skapende belysning i og ved alle fotgjengerunderganger i bydelen.

Politisk vedtatt belysningsplan for bydelen

Trondheim kommune // Borettslagene // ÅF Lighting // Områdeprogrammet

Målet med planen er å gjøre bydelen tryggere og mer tilgjengelig for alle beboere.

2016

Kunst og belysning i undergangene

To fotgjengerunderganger på Saupstad og Kolstad fikk i 2015 nytt liv da en gruppe kunststudenter satte farge på de grå betongveggene i undergangene. Dette inspirerte videre til at elever ved Huseby, Saupstad og Kolstad skoler har utsmykket tre underganger i bydelen, i samarbeid med grafittikunstneren Rodrigo Souza.

Beboerne i området ønsket seg bedre og trygghetsskapende belysning i undergangene, og noe ny belysning ble prøvd ut i 2015. Gjennom arbeidet med felles lysplan for bydelen noen år etter, fikk undergangene igjen ekstra fokus. I 2019 ble belysningen i alle undergangene ytterligere utviklet og forbedret i regi av Miljøpakken.

Skolene i bydelen har vist interesse for å jobbe med flere slike kunstprosjekter, så kanskje får vi se nye kunstverk i undergangene i årene fremover.

Kunstprosjekt i tunneler og underganger

Hele bydelen

NTNU Kunstakademiet i Trondheim
// grafittikunstner Rodrigo Souza //
ÅF Lighting // Miljøpakken
// Trondheim kommune

2015–2019

Hver for seg: Ved å legge gang- og sykkelveien bak venteområdet, blir det færre muligheter for kollisjon.

Nye stasjoner for metrobussen

I forbindelse med omlegginga av kollektivtrafikken i Trondheim ble en av byens tre metrobusstraséer lagt langs Saupstadringen. Dette sikrer god kollektivdekning med hyppige avganger til Trondheim sentrum.

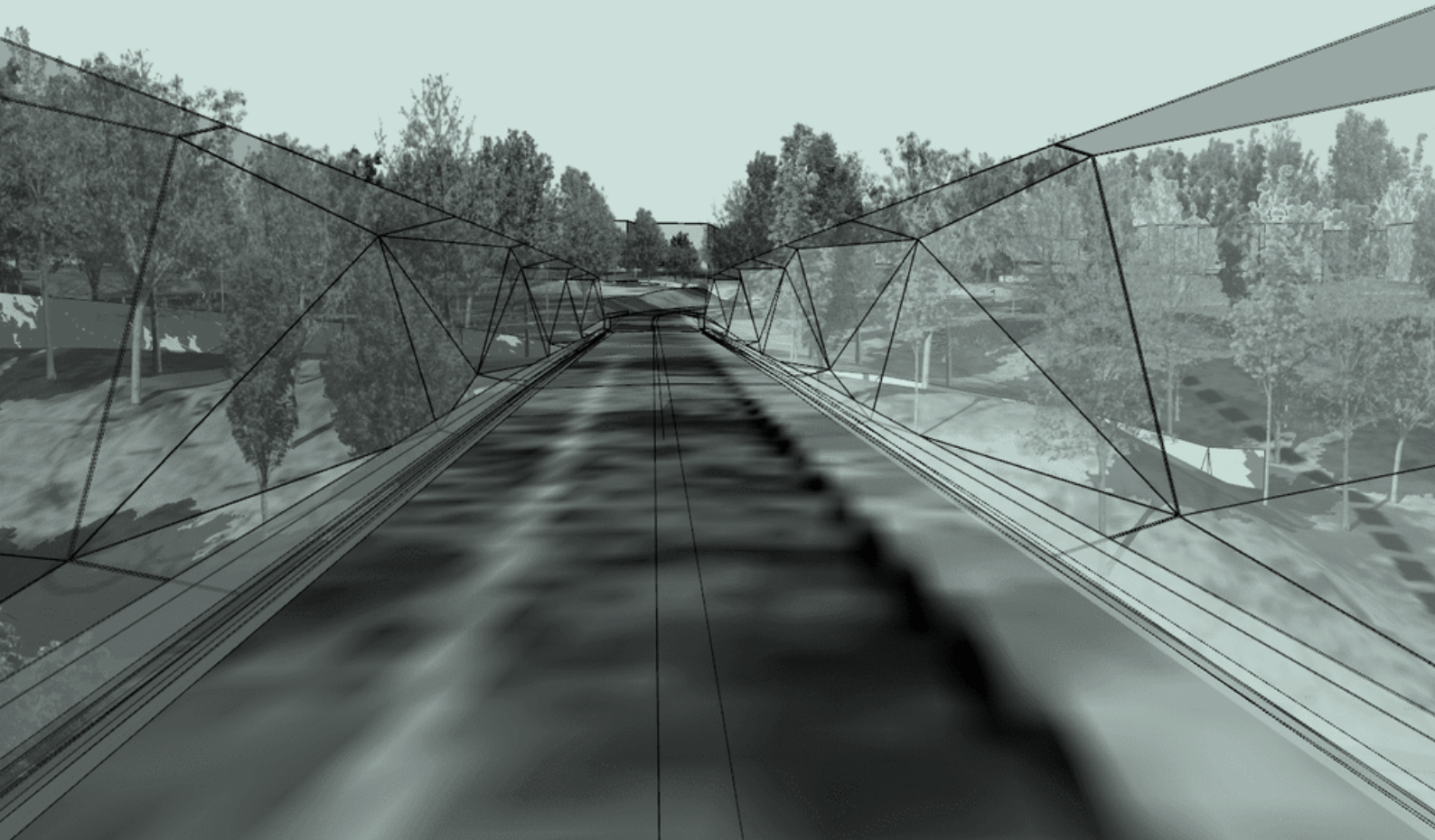
De tidligere holdeplassene Bjørndalsbrua, Bjørndalstoppen, Husebytunet, Saupstadsenteret, Casper Lundes veg og Midtegggen er derfor oppgradert til metrobusstandard. Stasjonene er universelt utforma, med hellelegging, busstur og sanntidssystem.

Metrobusstasjonene ved Casper Lundes vei og Bjørndalstoppen har også fått bedre tilgjengelighet for gående, med ny gang- og sykkelvei til Casper Lundes vei, og ny «snarveitrap» til Bjørndalstoppen. Ved Midtegggen har fotgjengerfelt og midtrabatt gjort det tryggere å krysse Saupstadringen – her ble også ny plassering av stoppested for metrobussen bestemt etter dialog med beboerne i området.

Nye stasjoner for metrobussen

Trondheim kommune // Trøndelag fylkeskommune // Miljøpakken

Ferdig 2019

Framtidsplaner: Slik kan den nye Saupstadbrua bli seende ut. Illustrasjon: Byplankontoret Trondheim kommune.

Ny gang- og sykkelbru mellom Saupstad og Rosten

Trondheim kommune // Trøndelag fylkeskommune

Vil knytte bydelene tettere sammen, tilrettelegge bedre for sykkeltransport og minske biltrafikken over Bjørndalen.

Idé fra 1990-tallet
Vedtatt 2019
Byggestart 2021

Saupstadbrua

Den nye gang- og sykkelbrua over Bjørndalen blir 180 meter lang, og en del av Trondheims hovedveinett for sykkel. Når Saupstadbrua står ferdig, vil den knytte rundt 25.000 innbyggere i bydelene Rosten, Tiller, Saupstad-Kolstad, Huseby og Flatåsen tettere sammen.

Brua blir en snarvei som gjør det lettere å sykle/gå mellom bydelene. Det gir kortere vei mellom boligområder, skoler, idrettsanlegg, service-tilbud og attraktive tur- og fritidsområder. Brua har vært på tegnebrettet i mange år, og har vært etterspurt siden 1990-tallet.

Forhåpentligvis vil den nye brua også minske biltrafikken mellom Saupstad-Kolstad-området og Rosten. Byggeplassen skal være fossilfri – med utslippsfrie maskiner og bruk av bærekraftig bioenergi og biodrivstoff.

04

Inkluderende møteplasser

I 2020 er Saupstad-Kolstad en inkluderende bydel med gode møteplasser og muligheter til deltakelse.

- 128 **Heit potet på Blisterhaugen**
- 132 **Nye Heimdal videregående skole**
- 133 **Huseby idrettsanlegg**
- 134 **Kolstad Arena**
- 135 **Klubbhus for Kolstad fotball**
- 136 **Nytt felleshus for Ringvegen borettslag**
- 137 **Nye Saupstad bibliotek**
- 138 **Åpen hall i Husebyhallen**
- 139 **Saupstad bydelskafé**
- 144 **Samfunnskontakt ved Heimdal vgs.**
- 145 **Glade føtter**
- 147 **Nye Huseby skoler**
- 149 **Nytt uteområde i Ringen barnehage**

Heit potet på Blisterhaugen

Poteten kan brukast til så mangt, ikkje minst av kunstnarar med mykje rart i knollen. På Blisterhaugen har poteten plutseleg blitt matnyttig på ein heilt uventa måte – som den viktigaste reiskapen for innbyggjarinvolvering.

– Eigentleg er jo potetdyrkinga berre eit påskot for å samle folk og få til samtaler. Magnar og eg har valt å starte der, fordi vi interesserer oss for å dyrke mat. Men sånn sett kunne aktiviteten vore kva som helst, seier kunstnar Bjørg Nyjordet.

Ho stikk spaden i jorda og pustar ut, medan ho stryk av seg den heimestrikka ull-lua. Ein grå hårtopp kjem til syne, dampande i den kjølige oktober-lufta. Ein treng ikkje fryse når potetene skal opp.

– Samtidig har vi jo tatt tak i potetdyrkinga fordi vi har snakka med folk som har ønskt seg akkurat det. Eg trur ikkje vi hadde byrja med det svære nybrottsarbeidet på potetåkeren, og brote opp alle røtene, viss det ikkje hadde vore eit ønske frå nokon her i bydelen, seier Bjørg, og bøyer seg over arbeidet igjen.

To godt erfarne hender bøyer seg ned og viser fire små ivrige hender korleis ein dreg opp potetgraset. Ungar og vaksne frå den nærmaste barnehagen myldrer rundt på Blisterhaugen, rett bakom biblioteket på

Saupstad. Over bålpanna heng ein gammal kjele. Medkunstnar Magnar Gilberg matar bålet med ein liten haug tørre kvistar og tek av lokket – skal tru om det snart er kok i han?

Kortare veg frå idé til gjennomføring

– Det er minst éin viktig ting som skil Blisterhaugen frå andre grøne prosjekt, seier Magnar. – Her kan dei som har lyst, berre møte opp – og setje i gang.

Dagens økt i potetåkeren er berre ei av mange i kunstprosjektet kor Bjørg og Magnar pustar nytt liv i Blisterhaugen. Det vesle skogholtet bak bydelbiblioteket var tidlegare ein skummel plass – no blir det ein minipark, skapt i lag av folk i nærområdet.

– Vårt ønske er at på Blisterhaugen skal folk ha ein mykje lågare terskel for å kome inn, og kome med, seier Bjørg.

– Mange sit nok med inntrykket av at ein må pløye seg gjennom mange kontor og saksbehandlarar i kommunen før ein får lov til å gjere noko i nabolaget sitt.

Blisterhaugen

Skogholt mellom Søbstad helsehus, Saupstad bibliotek og Huseby idrettspark.

Frå gammalt av plassen for smia på Søbstad gård.

I seinare tid har plassen vore neglisjert, gjengrodd og uryddig.

Frå 2018 renovert og fiksa opp av Trondheim bydrift, i samarbeid med kunstnarduoen Gilberg/Nyjordet.

Vi håper å kunne endre litt på det inntrykket.

Magnar er einig:

– Målet er jo at folk sjølv kjem hit og seier *eg har lyst til å gjere dette*. Og så kan vi hjelpe dei med å realisere dei tankane og idéane dei har. Det er jo først da dei kan oppleve at dei er medeigarar i området her, seier Magnar.

Dei to kunstnarane meiner det å gjere noko i lag både skaper arena for samtale – og eit påskot for samvær.

– Ikkje alle klarer å tyde dei sosiale kodane

– Nokre av dei samtalane vi har her, handlar jo om personlege ting – folk som treng nokon å prate med. Da er det veldig greitt for dei å prate med nokon som nesten berre står her, men som òg har noko syssel på gang, seier Magnar.

Han meiner dei stadig meir profesjonaliserte møtestadane i samfunnet kan hindre enkelte i å involvere seg og ta del i fellesskapet.

Nye id ar: Kunstnarane Magnar Gilberg og Bjørg Nyjordet bruker kunst som metode når dei gjev nytt liv til skoghollet Blisterhaugen bak Saupstad bibliotek. Foto: Mari Nilsen Neira.

På Blisterhaugen byrja kunstnarane med å rydde og hente fram kvalitetar på haugen, som har vore attgrodd i fleire tiår. Ei skjult trapp vart rydda fram, og framheva ved at ein smed smidde eit rekkverk til henne. B rbuskar har blitt framheva, potetåker etablert, bålpanne og kokekaffe tilbydd, og ein eplehage skal plantast og blomsterløk setjast ned.

Kunstprosjekt: Blisterhaugen

- Områdeprogrammet ønskte å skapa om plassen til eit oversiktleg og triveleg grøntområde.
- Kunst er tatt i bruk som metode for å samskapa ein mini-bydelspark tett på Saupstad sentrum.
- Prosjektet har vakse fram som eit samarbeid mellom kunstnarane og innbyggjarane, og er ein del av *Kunst i offentlege rom*-satsinga i Trondheim kommune.
- Så langt har elevar fr  barnehagar, barneskolen, ungdomsskolen, vidaregåande, vaksenopplæringa, eldre, barnefamiliar og andre frivillige deltatt.
- Alle som ønskjer, kan bidra – og sjølv utvikle prosjekt på Blisterhaugen.
- Berre potetåker-prosjektet aleine ga om lag 110 kg potet til skolar og barnehagar i bydelen løpet av sesongen 2019.

Kunstnarane

- Magnar Gilberg og Bjørg Nyjordet starta arbeidet på Blisterhaugen våren 2019.
- I kunstprosjekta deira er deltaking, dialog og det å vere til stades viktige stikkord.
- Eit viktig verkemiddel er tid, slik at dei kan etablere kontakt med dei som bruker staden, og vinna tillit til å etablere ny bruk av parken.
- På grunnlag av samtalane som oppstår, legg kunstnarane opp ein plan for staden og arbeider ut ifrå denne.

Håp om hundre kilo: – Vi vil dyrka poteten ilag med barn og unge frå skolar og barnehagar i bydelen, fortel kunstnar Bjørg Nyjordet.

Stubbebryting på Blisterhaugen: – Nesten som slåttonna før i tida, jo! Helge Svedal, Magnar Gilberg og Inge Sigdal unner seg ein liten pust i bakken underveis i arbeidsøkta.

Du treng faktisk ikkje vere så forbaska stæsja opp for å delta i demokratiet.

– Kunstnar Magnar Gilberg

– Mange av dei arenaane vi møtest på, er basert på sosiale koder av ulik art. Om du vil delta, bør du kunne tyde desse kodane, og svare tilbake i samme kode. Det er det ikkje alle som klarer, seier Magnar.

Aktivitet gir ei friare ramme for samtalen

– Derimot har eg stor tru på å ha noko å sysle med i lag. Når du står ute, held i eit grev og tar opp potet, gir det ei rausare ramme for samtalen. Du tenkjer og prat- ar ålreit når du er i bevegelse, seier Magnar.

– Vi har vore på nokre seminar der folk sit laina opp på rekke og rad, stol til stol... Det trur eg kanskje er litt skummelt for folk, for på dei seminara der skjer det vanlegvis litt lite.

Magnar klør seg litt i det grå skjegget, og trekkjer opp eit lite smil.

– Dei som arrangerer kafémøter og sånn, har gjerne gått på universitetet, mens målgruppa deira ofte ikkje har det. Allereie der kan det hende du er litt ute å kjøre, humrer Magnar.

Dei to kunstnarane har klåre

tankar om kva som er deira rolle på Blisterhaugen.

– Vi ønskjer ikkje å stå og snakke med samtale. Å sitje rundt eit bord, planlegge, notere og diskutere, det kan vere bra i ein del av ein prosess. Men før eller seinare kjem du til eit punkt kor møteverksemd ikkje lenger har nokon effekt, meiner Magnar.

– Da må vi faktisk tore å seie: No er det ikkje meir å hente frå allmannamøter og skrivebord, no må vi ut og gjere noko – få fram nokre resultat. Så samlar vi folk ute, og spør: Kva har de lyst til? Til sjuande og sist er det uansett innbyggjarane som må ta styringa.

Det at kunstnarane tek utgangspunkt i naturmaterialar og berekraftige metodar, er heller ikkje eit tilfeldig val.

– Dyrking er ei politisk handling

– Når det gjeld dyrking, er jo dét eit område som vi synast er viktig nettopp i eit samfunnsperspektiv. Veldig mykje landbruksjord blir gjort om og tatt til andre føremål. Men her på Blisterhaugen ser vi at dyrkinga samlar folk, seier Bjørg.

Kva er ein uformell møteplass?

Ein uformell møteplass kan være ein plass å stoppe opp og treffe kjente og ukjente, ein vakker stad, eller ein stad for aktivitet, kor du kan sjå eller bli sett.

Uformelle møteplassar kan etablerast av burettslag, av interessegrupper eller av kommunen, på privat eller offentleg grunn.

Burettslag og foreiningar i bydelen har planlagt og etablert ulike uformelle møteplassar utandørs på Saupstad-Kolstad i perioden 2014–2020.

Ho meiner dyrkingsprosjekt som potetåkeren på Blisterhaugen både er ein positiv måte å utøve kunst og engasjere seg i samfunnet på:

– På denne vesle flekken her får vi opp 110 kilo potet på ein sesong – det er faktisk politisk, om ein velger å gå den vegen. Nokon er kritiske og starter der; kanskje er det vel så viktig å vise fram kva som er mogeleg. Det er greitt å ha hit ein traktor og pløye opp eit svært jorde – men kanskje nokre av dei som har vore med her på Blisterhaugen, går heim til eigne hagar og set poteter i blomsterbede? Da har vi oppnådd noko.

Dei to kunstnarane ønskjer også å utforske korleis dei kan senke terskelen for å delta i demokratiet gjennom kunstprosjektet på Blisterhaugen.

– Som individ kan eg sjølv realisere mange av tankane mine med kroppsarbeid. Det er ikkje alltid vi treng kostbart utstyr for å vere ein del av eit fellesskap, eller komplisert teknologi for å skape endring. Vilje og tid er ressursar vi verdset for lågt, seier Magnar.

– Også handlar det om at du ikkje treng å vere så forbaska stæsja opp for å delta i demokratiet.

Nye Heimdal videregående skole

Nye Heimdal videregående regnes som et av de mest miljøvennlige skoleanleggene i verden. Dette var også en uttalt ambisjon da Sør-Trøndelag fylkesting fattet vedtaket om å satse på nybygg framfor å renovere og utvide 40 år gamle Heimdal videregående på nabotomta. Så godt som all energi det nye anlegget trenger, hentes fra sola, jorda og miljøvennlig biogass. 21 «geobrønner» henter varmen som trengs for å varme opp skolebygget. 2000 m² solceller på taket og biogassproduksjon fanger solenergi til andre energibehov. Overskuddsvarmen fra biogassanlegget varmer opp bassengene i Husebybadet.

Skolen trekker daglig over 1000 elever til Saupstad, fordelt på elektro, IKT, studiespesialisering, helse og oppvekst, idrett og musikk. Anlegget huser også kultursalen Bifrost med 350 sitteplasser, blackbox-scene, øvingsrom for musikk, dansesal og flerbrukshallen Kolstad Arena. Skolens uteområde er nærmeste nabo til Huseby idrettspark og Kolstad fotballs klubbhus, et naturlig samlingssted for barn og voksne i hele bydelen.

Videregående skole med flerbrukshall, sportsanlegg og kulturakse

Trøndelag fylkeskommune
// Skanska // Rambøll // KRH
arkitekter

Totalpris ca. 1,1 milliard kroner

Ferdig 2018

I verdensklasse: Heimdal videregående skole var et av verdens mest miljøvennlige skolebygg da anlegget sto ferdig i 2018.

Bærekraft: Skolen er selvforsynt med strøm produsert av jordvarme, biogass og solcelleanlegg.

Huseby idrettsanlegg

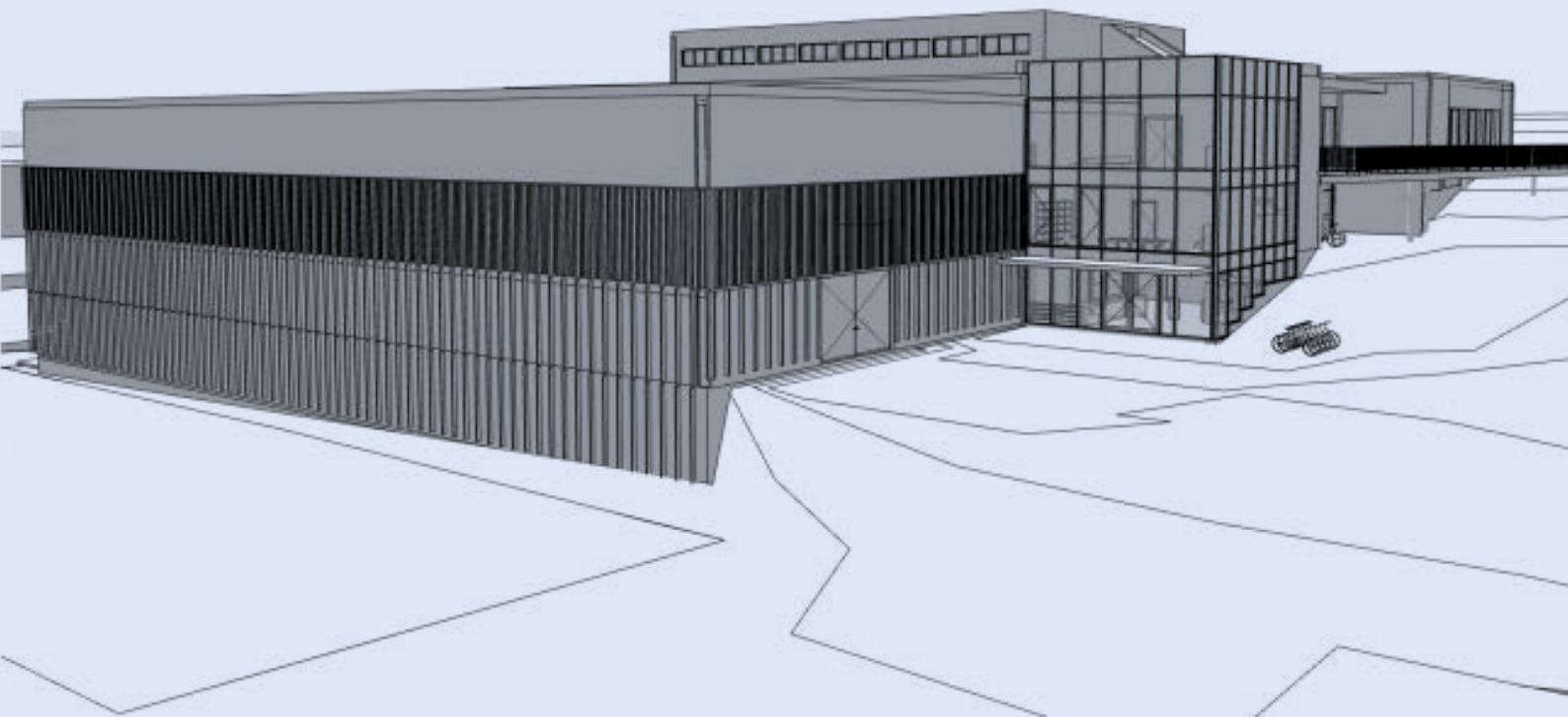
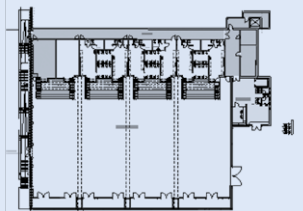
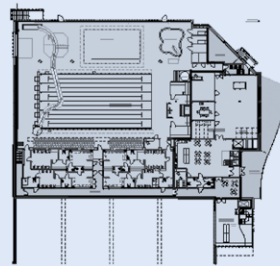
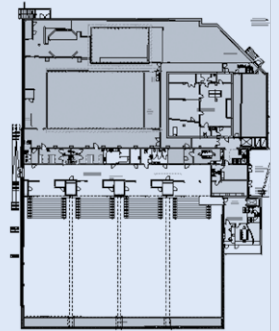
Huseby idrettsanlegg skal totalrehabiliteres. Målet er å bedre byggets funksjonalitet og forlenge anleggets levetid med 40 år. Prosjektet omfatter oppussing av Husebybadet (som rommer et 25 meters idrettsbasseng og et terapibasseng) og Husebyhallen, som er en ordinær idrettshall. I tillegg skal det vurderes om byggets overskuddsarealer kan brukes til andre aktiviteter. Medvirkning har vært et viktig aspekt i utviklingsfasen.

Forprosjektet var ferdig i 2019. Det endelige kostnadsoverslaget var på 170 millioner kroner. Kommunedirektøren fant imidlertid ikke rom for prosjektet i handlings- og økonomiplanen for Trondheim i perioden 2021–2024. Ved utgangen av 2020 er prosjektet derfor fortsatt ikke finansiert.

Opprusting av Husebyhallen og Husebybadet

Mål om å forlenge idrettsanleggets levetid med 40 år, og forbedre funksjonaliteten.

Forprosjekt igangsatt i 2018, ferdigstilt i 2019. Foreløpig ikke fastsatt byggeperiode.

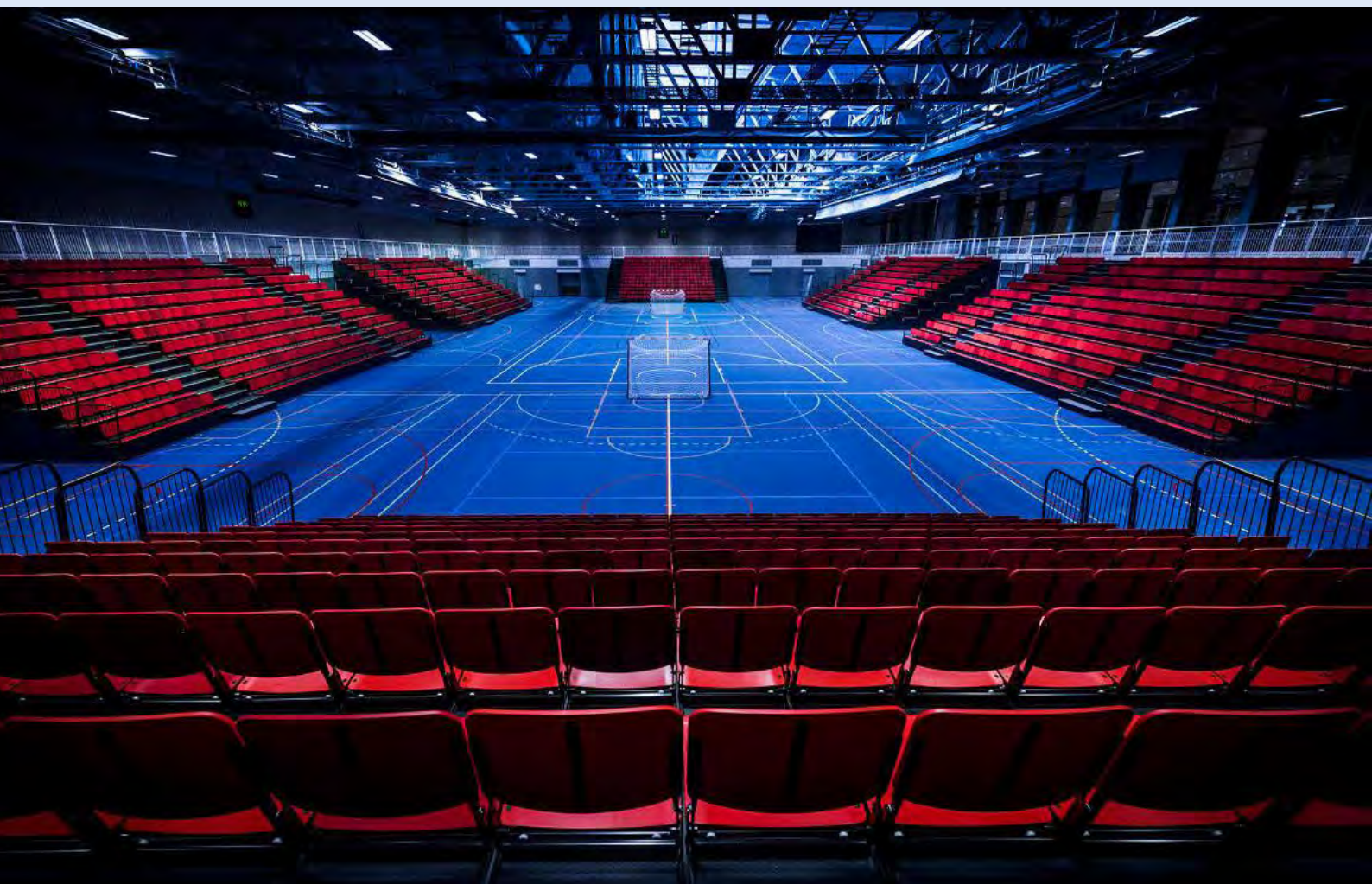
Kolstad Arena

Idrettshall / flerbrukshall

Trøndelag fylkeskommune
// Kolstad håndball

Ferdig 2018

Flerbrukshallen Kolstad Arena er Kolstad elitehåndballs hjemmebane. Hallen er åpen for all slags sport, konserter og kulturaktiviteter, utstillinger og messer, treningsleirer og samlinger, ulike arrangement for organisasjoner og interessegrupper. Hallen er en viktig møteplass i nærmiljøet, og har blant annet jevnlig arrangert åpen hall for ungdom mellom 13 og 18 år, fysisk aktivitet for SFO-elever og treningstilbud for nybakte mødre. Kolstad Arena er samlokalisert med Heimdal videregående skole, som bruker arenaen aktivt i sitt utdanningstilbud innen spisset toppidrett; håndball, langrenn, hopp, kombinert og orientering. Med tribuner og scene som kan rigges etter behov, har Kolstad Arena plass til et konsertpublikum på 4000, med over 2000 sitteplasser på tribuner. Anlegget har også seks store garderober, kiosk, møterom, 300 m² oppvarmingsrom og vrimeleareal med plass til 150 personer.

I smørøyet: Kolstad fotballs nye klubbhus ligger vegg i vegg med Huseby idrettspark og skolene på Huseby og Heimdal.

Klubbhus for Kolstad fotball

I forbindelse med bygging av den nye videregående skolen måtte klubbhuset til Kolstad fotball flyttes. Nytt klubbhus for klubben er derfor inkludert i skoleprosjektet, sentralt plassert ved fotballbanen og skoletorget.

I tillegg til drift av klubben, rommer klubbhuset mange aktiviteter og tilbud for bydelen, med plass til totalt 90 personer i lokalene. Klubben tilbyr i dag mange faste aktiviteter: Camp Kolstad har aktiviteter for barn og unge i alderen 10–12 år hver mandag og onsdag. Åpen barnehage holder til i lokalene på dagtid. Daleringen pensjonistforening har sine ukentlige møter her, og hver dag kan du møte klubbens to ansatte i klubbhuset for en hyggelig fotballprat eller en kopp kaffe.

Klubbhus for Kolstad fotball

Trøndelag fylkeskommune // Skanska
// Rambøll // KRH arkitekter

Ferdig 2018

Nytt felleshus for Ringvegen borettslag

Nytt drifts- og administrasjonsbygg med egen storstue for Ringvegen borettslag. Bygget inneholder blant annet driftsgarasje, vaskehall, snekkerverksted, mekanisk verksted, kontorer, møterom og forsamlingslokaler. Det huser i tillegg borettslagets administrasjon, vaktmesterstab/driftsavdeling og velferdstilbud for beboerne.

Bygget er plassert sentralt i borettslaget med god tilgjengelighet for gående og syklende, og kort vei til kollektivtrafikk og nærhet til offentlige funksjoner.

Prosjektet er et framtidsretta passivhus med lokal produksjon av varme og strøm, varmepumpe med energibrønner og fasadeintegrerte solceller, støttet av Enova. Prosjektet omfatter også reetablering av 30 garasjeplasser fordelt på tre garasjebygg, som måtte rives og flyttes for å gi plass til det nye bygget.

Administrasjonsbygg med utleie av lokaler

1270 m²

Ringvegen borettslag // Enova
// HENT Entreprenør

2016–2019

Nye Saupstad bibliotek

Saupstad bydelsbibliotek, rett ved torget, har alltid vært et populært og mye besøkt sted i bydelen. I løpet av 2019/2020 har biblioteket bygget om arealene innendørs; blant annet har barna fått et sitt eget «hemmelige» formidlingsrom, det har blitt plass til eget gamingrom og et lite sceneområde med lysanlegg.

I tillegg har utearealene mot torget og mot Blisterhaugen blitt utvikla, slik at biblioteket framstår enda mer attraktivt og integrert i bydelens sentrum. Et eget utebibliotek er også etablert, hvor du kan lese dagens avis eller ei bok, dersom været tillater det.

Proessen fram mot ombygging og ny utforming av biblioteket er et resultat av en åpen og inkluderende medvirkningsprosess. Biblioteket framstår nå både vakrere, romsligere og mer egna for bibliotekets ulike aktiviteter – og som møtested for ulike mennesker, i ulike aldre, og med ulike interesser og behov.

Ombygging og utvidelse av Saupstad bydelsbibliotek, for å gjøre stedet mer attraktivt

Trondheim folkebibliotek
// Husbanken // Agraff arkitektur
2019–2020

Søndagssysse: Ungdommene ønsket seg aktivitetstilbud på søndagskveldene.

Åpen hall i Husebyhallen

Åpen hall var et ønske fra ungdomsrådet, som gjerne ville ha et tilbud i bydelen for ungdom mellom 13 og 18 på søndagskveldene. Fra skoleåret 2016/2017 fikk tilbudet tildelt halltid i Husebyhallen. Ungdommene var med på å planlegge ekstra aktiviteter i hallen, mens Kolstad håndball stilte med ansvarspersoner/vakter.

Sammen med frivillige lag og foreninger ble ulike aktivitetstilbud prøvd ut: blant annet basket, innebandy, volleyball, badminton, dans, presisjonsskyting, stafetter, cheerleading og parkour. I tråd med ungdommenes eget ønske ble tilbudet delt i to målgrupper, slik at de yngste og eldste ikke deltok på de samme aktivitetene samtidig. Åpen hall ble derfor gjennomført annenhver søndag for ungdomskoleelever og annenhver søndag for videregående elever.

Åpen hall i Husebyhallen fortsatte også i sesongen 2017/2018. Etter at Kolstad Arena sto ferdig, har ordninga blitt videreført her på fredagskvelder.

Søndagstilbud for ungdom i Husebyhallen

Saupstad-Kolstad ungdomsråd // Kolstad håndball // Kolstad fotball // Trondheim kommune // Områdeprogrammet // Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet

Mangel på tilbud i bydelen i det aktuelle tidsrommet 2016–2018

Matpause: Inger-Marie og Kjersti fra prosjektet *Kunst i skoler* nyter sommerdagen utendørs på bydelskaféen.

Saupstad bydelskafé

Saupstad bydelskafé har gjennomgått ei oppgradering for å kunne legge til rette for flere aktiviteter også utenom kaféens åpningstid. I stedet for at lokalene sto tomme etter at bydelskaféen stengte for dagen, ble lokalene tilrettelagt slik at de enkelt skulle kunne brukes av lag og foreninger på kveldstid og i helgene. Saupstad frivilligsentral ledet arbeidet med å oppgradere lokalene, og utviklet retningslinjer for bruk sammen med frivillige.

Veggene ble malt i nye farger, foldeveggene og vinduene ble dekorert med motiver fra nærområdet, og nye møbler formet en ny sofakrok. En ny skillevegg skjermet kantinekjøkkenet fra utleiedelen, slik at det ble lettere å leie ut på kveldstid. Flere lag og foreninger har ukentlig hatt faste aktiviteter i lokalene etter oppgraderinga. Juleverksted, høstmesse og sommerkafé er noen av aktivitetene som frivilligheten har arrangert de siste årene.

Oppgradering av bydelskaféen

Trondheim kommune // Saupstad
frivilligsentral // Områdeprogrammet
2015

Samfunnskontakt ved Heimdal videregående skole

Heimdal videregående skole ville åpne seg mer mot lokalsamfunnet på Saupstad-Kolstad. En samfunnskontakt ble derfor tilsatt ved skolen i et to-årig prosjekt for å lede utviklingsarbeidet. Samfunnskontakten har vært døråpner for skolens samarbeid med lokale og eksterne aktører. Målet har vært å utvikle skolen til et nærmiljøanlegg og en aktiv samfunnsaktør i skolens lokalsamfunn.

Heimdal videregående skole er nå i større grad en integrert del av nabolaget. Skolen knyttes sammen med bydelen på nye måter, og skaper praksisnære muligheter for elevene. Dette gir en gjensidig gevinst for både elever og lokalsamfunn. Skolens nye kulturarenaer legger til rette for at både elever og profesjonelle aktører inviterer bydelen inn til nye kulturopplevelser. Dette har også bidratt til å heve kvaliteten på kulturtilbudet i bydelen.

Toårig prøveprosjekt med egen samfunnskontakt ansatt på Heimdal videregående

Samfunnskontakten skal jobbe for å utvikle skolens rolle både som nærmiljøanlegg, og som aktiv aktør i lokalsamfunnet.

Trøndelag fylkeskommune
// Heimdal videregående skole

2019–2021

Glade føtter

Nærmiljøanlegget Glade føtter er Kolstadflaten borettslags nye møteplass – med håndballbane, basketballbane, sandvolleyballbane, klatreanlegg, paviljong og belysning. Samarbeidsprosjektet er initiert av Norges Håndballforbund og støttet av Gjensidigestiftelsen.

Visjonen har vært å skape en moderne utgave av ball-løkka, en uformell møteplass for lek og idrett for ungdom fra 12 til 19 år. Navnet «Glade føtter» ble valgt etter en navnekonkurranse i borettslaget. Anlegget er nærmeste nabo til uteområdet på nye Kolstad barnehage, som sto ferdig høsten 2020.

Nærmiljøanlegg og møteplass i Kolstadflaten borettslag

Norges Håndballforbund // Norges Bandyforbund // Norges Basketballforbund // Gjensidige-stiftelsen // Kolstadflaten borettslag // Trondheim kommune

Styrke Kolstadflaten borettslags uformelle møteplass for barn og unge ved å gjøre den gamle ball-løkka til et mer attraktivt sted å være.

2017

Ny tumleplass: Ballbinge og klatrevegg har gitt den gamle balløkka en ny vår. Foto: Terje Svaan, Adressa.

Illustrasjon av kulturaksen som knytter sammen de nye skolene på Huseby. Etter planen flytter Huseby kulturskolesenter inn i kulturaksen høsten 2021.

Bilder fra bygginga av de nye skolene på Huseby.

Nye Huseby skoler

De nye skolene på Huseby er dimensjonert for om lag 1200 elever fra første til tiende trinn. Elevene kommer fra tidligere Saupstad skole, Kolstad skole, Huseby skole og A.C. Møller skole. Barnetrinnet huser 700 elever, ungdomstrinnet 450 elever og ressurs-senteret for hørsel og tegnspråk 90 elever. Skolen er også mottaksskole for fremmed-språklige elever.

Den nye barneskolen og den nye ungdomsskolen er atskilt fra hverandre, og får hvert sitt uterom. Samtidig knyttes de nye skolene sammen av kulturaksen, som rommer blant annet blackbox-scene, aula og kantine. Kulturaksen blir også hjemmearena for den kommunale musikk- og kulturskolen, hvor det blir plass til om lag 1000 kulturskoleelever. Løftet er en del av satsinga *Kulturskolesenter sør*, som gjør Huseby til et nytt sentrum for kultur- og idrettsaktiviteter i bydelen.

Ny barneskole og ungdomsskole

14 500 m²

Plass til om lag 1200 elever

Trondheim kommune // Filter arkitekter AS // Spinn arkitekter AS // HENT Entreprenør

Ferdig til skolestart august 2021

Det nye skoleanlegget på Huseby er delt i to, med ungdomsskolen plassert nærmest Heimdal videregående, og barneskolen vendt mot sør. De to skolene får hvert sitt uteområde.

Inkluderende møteplasser

Øs pøs: Litt vær legger ingen demper på stemninga.

Populaert: Rift om spader og bøtter til sandkassene.

Kun trampoline, takk: Ordfører Rita Ottervik får tydelig beskjed – kakestykke uten pynt duger ikke til en sånn festlig anledning!

Nytt uteområde i Ringen barnehage

Etablering av nærmiljøanlegg og fornyelse av barnehagens utearealer

Trondheim kommune

Mål om å styrke barnehagens rolle som samlingssted også på kveldstid

2017–2018

Ringen barnehage ble oppført i 1972. Barnehagen huser til sammen rundt 80 barn, fordelt på fem avdelinger. Ringen satser spesielt på kommunikasjon, språkutvikling og tekst gjennom prosjektet *Mer musikk, bedre språk*.

Barnehagens nye uteområde er planlagt med tanke på at det skal fungere også som en møteplass og et nærmiljøanlegg utenfor barnehagens åpningstider. På den eksisterende grusplassen er det laget et bueformet amfi, hvor man kan samles til ulike arrangementer.

Ballveggen like ved amfiet er med på å gjøre dette til en spennende aktivitetssone med ball. Rundt plassen er det lagt asfalt med kuler og støyp; en ypperlig anledning til å teste sparke- og trehjuls sykkel. Mot øst er det anlagt en større aktivitetssone med ulike leikeapparater. Lengst øst ligger en overbygd samlingsplass, spesielt egna for læring og spisestunder utendørs.

Inkluderende møteplasser

Tramplinetråkk: Ikke alltid like lett
å holde balansen!

STAD BH6

90178302

Samspill: Oppvekstdirektør Camilla Trud Nereid tester utendørspianoet på den nye lekeplassen.

Boltretid: De nye lekestativene i Ringen barnehage ble tatt i bruk straks etter åpninga av det nye uteområdet.

Redaksjon: Are Risto Øyasæter, Lene Markussen, Turid Helle og Martine Kråkø Romstad.

Statistikk: Nøkkeltall fra 2020 er henta fra rapporten *Oppfølgingsrapport: Undersøkelse for Områdeløft Saupstad-Kolstad 2020*, utført av Rambøll Management Consulting på oppdrag fra Trondheim kommune.

Foto: Alle dronebilder er tatt av Frode Myren. Der ikke annet er spesifisert, er bildene tatt av områdeprogrammet.

Takk til følgende som har bidratt med bilder:

s. 5: Øyvind Blomstereng/Trondheim kommune
s. 35: Marta Filipczyk/Unsplash
s. 39: Andrew Ebrahim/Unsplash
s. 48: Håvard Haugset Jensen/Adressa
s. 55–59: Kristian Wanvik/Trondheim kommunale kulturskole
s. 75: Serena Repice Lentini/Unsplash
s. 82: Channey Tangho/Unsplash
s. 90–93: Sara Husby/Laura Podoski/Trondheim kommune
s. 97: Rune Petter Næss/Adressa
s. 129: Mari Nilsen Neira
s. 145: Terje Svaan/Adressa

Design og layout: Tank Design Trondheim

Trykking: Skipnes Kommunikasjon AS

Ansvarlig utgiver: Trondheim kommune

© Trondheim kommune, 2020

Områdeløft Saupstad-Kolstad har vært et åtteårig samarbeid mellom stat, fylke, lokale aktører og Trondheim kommune. Gjennom områderetta innsats har vi i perioden 2013-2020 jobba med å utvikle Saupstad-Kolstad som et attraktivt og mangfoldig sted å bo og leve.

Målet med innsatsen er å bidra til at Saupstad-Kolstad i 2020 er en bærekraftig og inkluderende bydel som fremmer livskvalitet og helse, hvor barn og unge har kompetanse som styrker dem i møtet med framtidens utfordringer.

TRONDHEIM
KOMMUNE

Områdeløft
SAUPSTAD ♥ KOLSTAD